

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1970

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΜΠΡΑ. Κ. ΓΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΑΟΥΒΕΝΗ & ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

21 ΑΠΡΗΛΙΟΥ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

17.933

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΟΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ
ΑΘΗΝΑ

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1970

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΕΡΟΝ

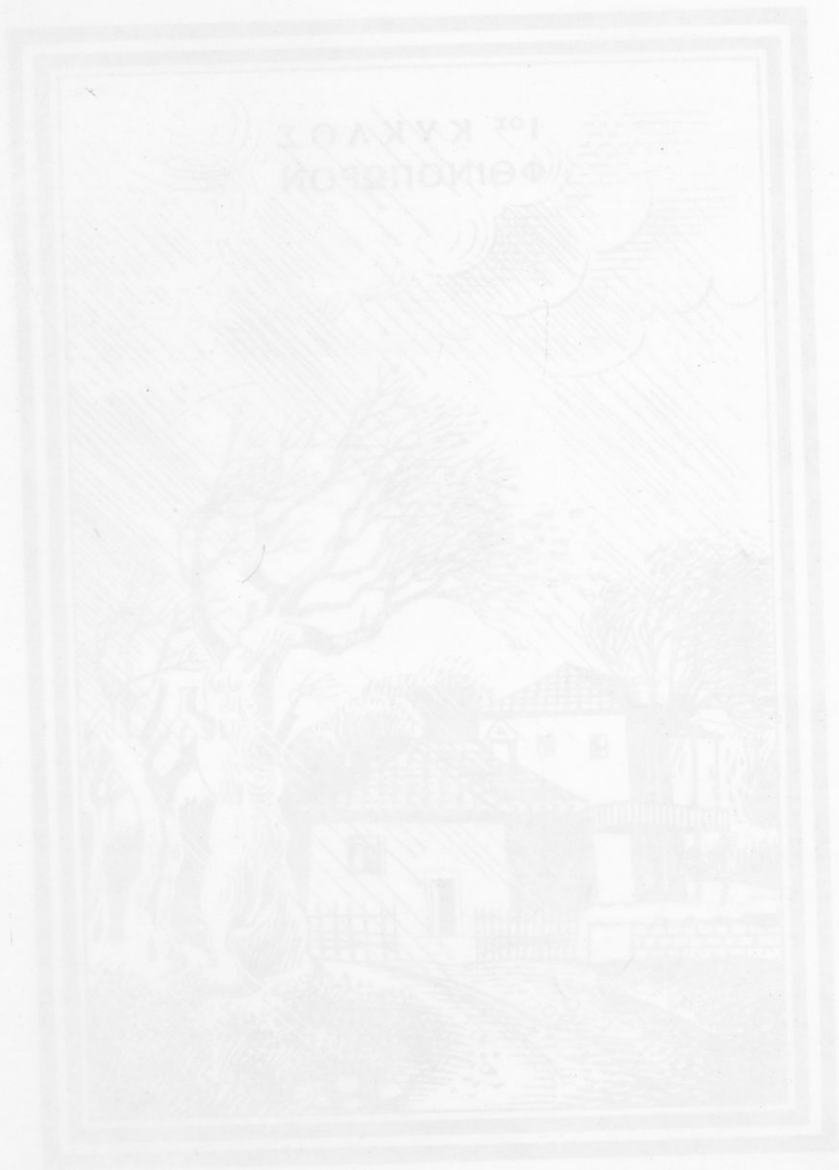
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

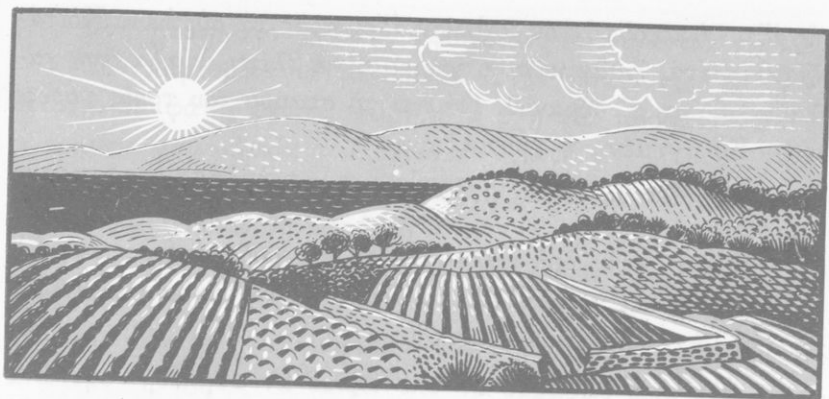

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ο ήλιος λάμπει επάνω από τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ώσαν βασιλεύς, εύχαριστημένος από τούς ανθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεύκα δέχονται τὸ φῶς του με πολλή χαρά! Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἄγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδεῖνες καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὶς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκὴ καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ο κυρ- Πανάγος φθάνει με τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ καὶ με τ' ἄλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του με τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ με τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζόμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ' στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὡσάν κάποιον γνῶριμον νὰ βλέπῃ ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἰντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

'Αρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ-Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμί των.

'Αγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὄλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παράξενα στὰ μάτια μου. "Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, πού περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, πού βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

'Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωινὸς ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοιχτό του στῆθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμὶ σφιγτὸ ὡσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὄλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αἰντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στή μέση στο χωράφι ύψώνεται τὸ γιγάντιο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσυχιο τοῦ θὰ ξεΐδρωση, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρη. Θὰ ἔχη γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

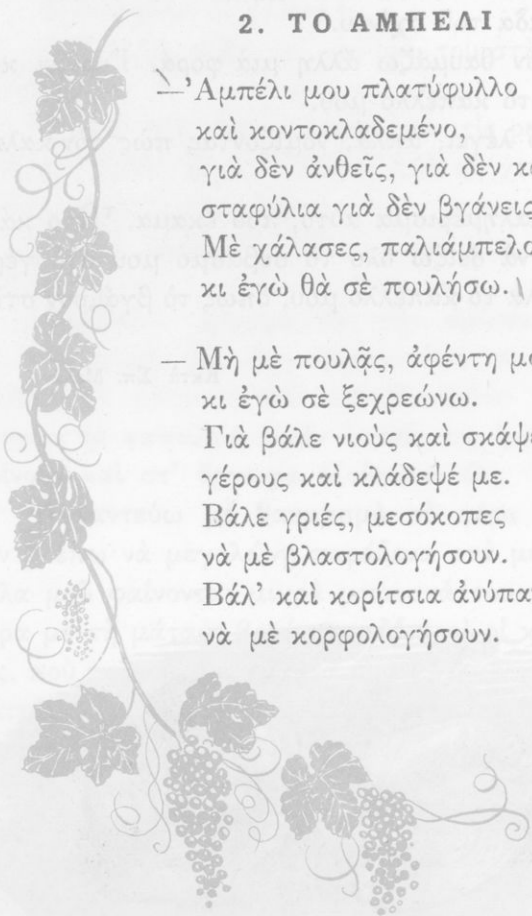
— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλημερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, πού ἔκαμα. Ἦτο κάτι ἀνώτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμὸ μου στὸ γέρο ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελεῶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— 'Αμπέλι μου πλατύφυλλο
καί κοντοκλαδεμένο,
για δέν άνθεις, για δέν καρπεις,
σταφύλια για δέν βγάνεις;
Μέ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγώ θά σέ πουλήσω. |

— Μή με πουλᾶς, ἀφέντη μου,
κι ἐγώ σέ ξεχρεώνω.
Γιά βάλε νιούς και σκάψε με,
γέρους και κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νά με βλαστολογήσουν.
Βάλ' και κορίτσια άνύπανδρα
νά με κορφολογήσουν.

Δημοτικό

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὄπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιά βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιὰ τῶν ὡσάν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἐκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόχια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστὲς του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἀνοιξί τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Ἄιδημητρίτη, ὅπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπα-Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως, ὡσὰν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὄρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, πού ἡ Πούλια ἢ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοπούλες παίρνουν στοὺς ὤμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀιδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγούδια καὶ χαρὰ, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ζεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνες του μὲ τὶς ἐργάτριες του μαζεύει ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐλιές, πού ἔπεσαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καίκι τοῦ καπετὰν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιά μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἴδια ὥρα ἢ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, πού ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— Ἄ! κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— Ἄ! κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὡσὰν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιά-μιά μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἄπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῶά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρετές του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, πού εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, πού ἐσχόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

—Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, πού ἐσχόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, πού ὅλο καὶ ξαναλέγει:

— Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

“Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. “Ὅταν περάση ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσηῆξὴ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὄμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, πού κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὡσὰν κλῶσσα.

Σχίζες ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγῶνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοποῦλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατρίες του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, πού ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αυτό πολλά νυκτέρια. Βιάζεται να έτοιμάση γρήγορα τὸν καρπὸ γιὰ τοὺς μύλους, ποὺ ἔχει στοῦ Ἄγα τὸ ρέμα, νὰ μὴν κάθωνται τώρα μὲ τὰ πολλὰ νερά. Καὶ ἡ κυρὰ Δήμαινα ἐτοιμάζει νὰ προσφέρῃ σὲ ὄλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, ποὺ ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ μὲ τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἕνα-ἕνα μὲ δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὡσὰν κόκκοι κεχριμπαριοῦ μὲ ἕνα μονάχα λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία μὲ τοὺς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὡσπου νὰ λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἱστορίες καὶ τὰ παραμύθια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια νὰ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξύ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριάς καὶ ἔρριξε κατὰ γῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες μὲ τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες νὰ συνάξουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάσῃ, σειρὰ ὀλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μουλάρια, ποὺ κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῶα ἀγχομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νὰ πέσουν, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν, ὡσὰν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἠχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιγμάτων, ποὺ βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ χωριό, νὰ κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριάς μὲ ἀνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Είμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἢ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή·
χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
"Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

"Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὡς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

Φρίκη, ἔρημιά, νερό, σκοτάδι
τῆ γῆ τῆ 'θάψαν μιὰ φορά.

'Εμὲ ζωῆς φέρει σημάδι
στο Νῶε ἢ περιστερά.

"Ολης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

'Εδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ·
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκειά λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.

Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῆ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

Καὶ φῶς πραότατο χαρίζω
ἐγὼ στὴν ἄγρια τῆ νυκτιά.
Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

Ποιητικὴ 'Ανθολογία, Α'

Κωστῆς Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιός τις ἀρνιέται, ποιός λέγει « ὄχι ; »
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ "Αἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
πού τό 'κοψαν κωνσταντινάτα. \ ○

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια. \

Ὁ πλάτανος, πού άνεμοδέρνεται
 γυμνός και ξέφυλλος, άνδρειεύει,
 τούς κλώνους ἔχει ἔλαφοκέρατα
 και με τ' ἀερικά παλεύει.

Τ' ὄριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
 τὰ πράσινα κλαδιά 'ματώνει.
 Χρυσῆ ἢ σταρήθρα στὰ μεσούρανα
 χορταίνει φῶς και ξεφαντώνει.

Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
 πρώιμα πρασινοφυλλιάζουν
 και τὴν 'σοδειὰ ἀπ' τις ἀποθῆκες τους
 βρεγμένη τὰ μυρμήγκια 'λιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
 πού τό 'χουν πύργο και παλάτι,
 φωνάζουν οἱ σπουργίτες, τρώγονται,
 ποιός ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

« Φευγᾶτα χελιδόνια »

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. — Βοήθησέ με, Χαρούλα, νά πετάξω τὸν ἀετὸ μου, εἶπε ὁ Νῆκος στὴν ἀδελφοῦλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νά τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετὸ, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νά πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νῆκος δὲν ἐπρόλαβε νά τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια πού εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νῆκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, πού δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετὸ.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεϊὸς των, πού ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τῇ φορᾷ ὅμως αὐτῇ ὁ Νῆκος ἐβιάσθηκε παρά πολύ. Ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πού ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδύς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα.

— Καὶ τώρα ποιὸς πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτῇ τῇ φορᾷ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἄλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πού ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάι, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νῆκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτῇ τῇ μεριά.

— Μά, Νίκο, ἢ μπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθείαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐλᾶτε, παιδιὰ. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὕρωμε ἓνα μέρος πιὸ ἀνοιχτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιὰ σ' ἓνα ὀμαλὸ τόπο, πού ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ χλόη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ, πού ἔκαμεν ὁ Νῆκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ὡσὰν μπαλόνη καὶ ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μά ὁ Νῆκος χαρούμενος, πού ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμῇ, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετό. Ὁ σπάγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόη.

4. "Αχ, καημένη Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ας εἶναι ὅμως, προσπάθησε πάλι.

— "Οχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετός αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἕναν ἀετό, πού δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, πού ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5. Αὐτὴ τὴ φορά ὁ ἀετός ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὡσὰν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφιγκτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ολο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, πού ἐφαινόταν τώρα ὡσὰν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

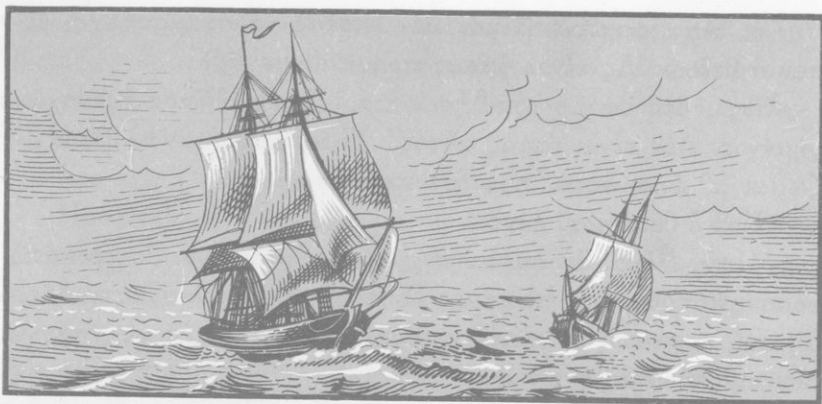
— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ πού πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, πού τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηννα ὅλο. Θὰ ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

'Αφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγη σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο· καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τόσην ὥρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι.

Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ἐταξίδευσά, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν « Εὐαγγελίστρια », ἓνα ὠραῖο τρικάρτο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἡσυχῆ, ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς καὶ ἡ « Εὐαγγελίστρια » ἔσχιζε τὰ νερά μὲ τὴ γρηγοράδα, πὺ δίδουν τὰ πανιά, ὅταν τὰ φουσκῶνῃ ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο-Μαλέα, ὅταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαζεύθησαν τὰ πανιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοίγαν, ὡσὰν νὰ ἤθελαν νὰ ρουφήξουν τὴν « Εὐαγγελίστρια », πότε τὴν ἐσῆκωναν ὑψηλά - ὑψηλά καὶ τὴν ἐτίναζαν, ὡσὰν καρυδόφλουδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιά καὶ στὰ κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὄρμη του, πὺ σ' ἓνα δυνατὸ τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἢ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῆ. Ἀλλιῶς ἡ « Εὐαγγελίστρια » ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῆ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρευε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναῦτές του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μούτσο τοῦ καραβιοῦ, ἓνα παιδιὸ ὀρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, πού ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὡσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῆ κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπίνα του.

Δεν ἐπέρασαν δυὸ λεπτὰ καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάστρωμα ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλη. Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὡσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σάν εἶδα τὸ παιδιὸ ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πῶς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὡσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδιὸ νὰ ἀνεβῆ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναῦτές σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πῶς ἐσκαρφάλωσε ὡσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδωσε τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδεσε, ἐγγλίστησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστός κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ, πού ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. Ἡ «Εὐαγγελίστρια»
ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲ τὰ κύματα. Ἐδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς
καὶ ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλη-
σίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν
καμπίνα σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνησμα τῆς Παναγίας, πού μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἔξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μου
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πῶς μοῦ ἔλεγε:

→ Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στό βουνό,
βροντοῦν καί μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει:
- Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικό παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σιάζει.

Ἀγέρας πέρφτει στὰ πανιά,
τὰ σχίζει καὶ τ' ἀρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρὼν ὅπου προστάζουν:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾶ καὶ τὸ σκορπίζει.

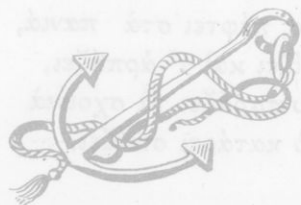
‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ’ ἄλλο τότε χάρφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Ποιητικὴ Ἐκλογὴ Α΄

Γεώργιος Βιζυηνός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι όπου σ' αντικρύζω
μέ λαχτάρα σταματῶ
καί 'περήφανα δακρύζω,
ταπεινά σέ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολιζει
κάθε θεία σου πτυχῆ
καί μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχῆ.

"Όταν ξάφνου σέ χαϊδεύη
τ' αέρακι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, πού σαλεύει,
μέ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρός, πού λαμπυρίζει
 στὴν ἕψηλή σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος πού φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
 καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ
 σὰν ἀγία σὲ λατρεύω.
 σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή:
 — Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

→ Φλώρια, καρδερίνες, φλώριαααα!

— Πόσο τīs δίνεις, βρέ παιδί, τīs καρδερίνες;

— Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές και μ' ἐγγύησι.
Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωί.

— Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;

— Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...

— Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιοι πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, πού ἐπλημμύριζαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἕνα δίδραχμο στὸ παιδί και ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχαίδευσε πονετικά και τὴν ἐκοίταξε καλά καλά, φέρνοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι τῆς μπροστὰ στὰ μάτια του, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῆ κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὑστερα, τινάζοντας τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πῶς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἐκεῖ!

Ἐκείνος ἔβλεπε τὸν ἀνθρώπου ὅπως ἐκείνος ἐφαινόταν καταχαρούμενος ὁ παράξενος ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὀρκισθῆ κανεὶς, πὼς αὐτό, πού ἔγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαῖο. Ὁ ξένος, χωρὶς ἄλλο, εἶχε ἀγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἐλευθερία του. Ἄν προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπὸ του, τὸ ἔκαμνε ἴσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὀρκισθῆ κανεὶς ἀκόμη, πὼς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἂν τὸν ἔβλεπε μὲ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τὸ φτερούγισμα τῆς καρδερίνας στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. Ἐνα φτερούγισμα τρελό, μὲ μουνδιασμένα φτερά, πού τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνὸς καϊκιοῦ, σατισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴ χαρὰ της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πὼς μοῦ ἐξέφυγε!

Ἐκείνος ἔλεγε χωρὶς ἄλλο ὁ γεροντάκος:

— Κάνε τὴ δουλειά σου, πουλάκι μου, καὶ μὴ σὲ μέλη.

Δυὸ μορτάκια, πού ἔκαμναν τὸ βαρκάρη ἐκεῖ δίπλα, ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καῖκι:

— Νά το, νά το, ἐπάνω στὸ πανὶ ἀκούμπησε, εἶπε τὸ ἕνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ ρίξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις, πὼς εἶναι μουνδιασμένο; ἀπήντησε τὸ ἄλλο.

Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἤμπορεσε νὰ κρυφθῆ πιά. Ὁρμησεν ἄγριος στὴν ἄκρη τοῦ μώλου καὶ ἐφώναξε, κουνῶντας τὸ μπαστούνι κατὰ τὸ καῖκι.

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τὸ πουλί; Ἐγὼ τὸ ἀγόρασα, ἐγὼ ἠθέλησα καὶ τὸ ἄφησα. Ὅριστε μας! Κάτω γρήγορα, γιὰτὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον ὅταν εἶδε τὸ πουλί νὰ τινάζῃ τὶς φτερουγίτσες του καὶ νὰ σχίζῃ χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπῆρε τὸ δρόμο του, μωρμουρίζοντας:

— Μὰ βέβαια, μέσα στὴν ἐλευθερία ἐγεννήθηκα· ποῦ νὰ ἡξεύρουν τί θὰ εἶπῃ σκλαβιά!...

Παῦλος Νιρβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγίτες, ἐμπήκε πρῶτο στις 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἄργυροκάστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἄργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ δοξολογία, εἶδαμε τὴν πόλι πού ἔπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σηματοδοτηθῆ ἑορτάσιμα ἢ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βορειοηπειρωτίτισσες τίς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ τῶν γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στ' Ἄργυροκάστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πού λέγει ὁ λόγος. καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιά ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τίς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριὰ σ' ἓνα - δυὸ ποτηράκια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὁδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἔφημερίδος καὶ ἐκάθησα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἔφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανή τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὐζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξύ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἓνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὐζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ μὲ κεράσης; Ἐχεις περισσότερους παῖδες τοῦ λόγου σου;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἄς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρατήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὡσὰν αὐγὸ. Τὸ αὐτὶ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμένα αἵματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἱματωμένα καὶ τὸ ἀριστερὸ του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο μὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

Ὁ εὐζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε:

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρὲ συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπὰς καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

Προσπάθησα νὰ τὸν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νὰ μὲ κεράσῃ κι αὐτὸς ἓνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα:

— Κάτι ὅμως, μὲ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νὰ μοῦ εἰπῆς;

Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στὴν ὑγεία τοῦ δοξασμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὐζωνος μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορία του:

« Ἀνήκω στὸ εὐζωνικὸ σύνταγμα τῆς Ἄρτας καὶ εἶμαι Τζουμερλιώτης. Εἶχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ποὺ ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπαυσι στὰ σύνορα κατὰ τὴν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονᾶδες ἦσαν καλὰ ὠχυρωμένοι μέσα σὲ σπηλιές μὲ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ δὲν ἔβγαιναν. Σὲ μιὰ ἔφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἐκυνήγησα μὲ τὴ λόγχη δυὸ Ἴταλοὺς: ἓνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐκανα ἓναν πῆδο νὰ φυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ ἔπαθα φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγρατσουνίστηκα καὶ λίγο στ' αὐτί, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδάρι μου...

« Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ὁ γιατρός ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νὰ μὲ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριο. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς Ἴταλοὺς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο! Μ' ἐκατάλαβες; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχω ἢ δὲν ἔχω δίκιο; ».

Ἐβουρ୍କωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ τοῦ ἀπήντησα:

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἠσύχασε. Σὲ λίγες μέρες θὰ γίνῃς καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. Θὰ σοῦ δοθῇ καὶ πάλι ἡ εὐκαιρία νὰ ξανακυνηγήσῃς τοὺς Ἴταλοὺς, καὶ δὲν θὰ ἔχῃς παράπονο. Ἐχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο.

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Ἡ ἱστορία πού θά διηγηθῶ εἶναι ἱστορία ἀληθινή καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικής Κατοχῆς, τὸ 1943.

Ἐνα ἀπόσπασμα ἰππικουῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἑλλη-
νικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν
ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης
μῆνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἓναν γέρο, πού ἐκαθόταν ἔξω
στὴν αὐλή του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἓνα καλὸ χωράφι
νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. Ἄιντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

Ἦστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἓνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κρι-
θάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἶπεν
ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγὴ σας, ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, πού ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπ' αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

“Ὅταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικός:

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερα καὶ καλύτερο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, πού ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

‘Ὁ ἀξιωματικός ὑπωπτεύθηκε ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, πού ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἑλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, πού τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ; Ὑπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτός, παρά νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. ‘Ὁ ξένος ἀξιωματικός ἀκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερῆται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἐκοίταζαν τὸν γέρο Ἐλληνα μὲ θαυμασμό. ‘Ὁ ἀξιωμα-

τικὸς ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει δυὸ παλληκάρια, ποῦ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρική. Ἔμεινε συλλογισμένος, καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

— Στρατιῶτες, ποῦ ἔχουν ἀνατραφῆ ἀπὸ τέτοιους πατέρες, δὲν νικιοῦνται εὐκολα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποῦ ἔχουν τὶς ρίζες τους οἱ ἑλληνικὲς νῆκες, ποῦ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἴταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμάζουμε τώρα στὸ Ἐλ Ἀλαμείν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

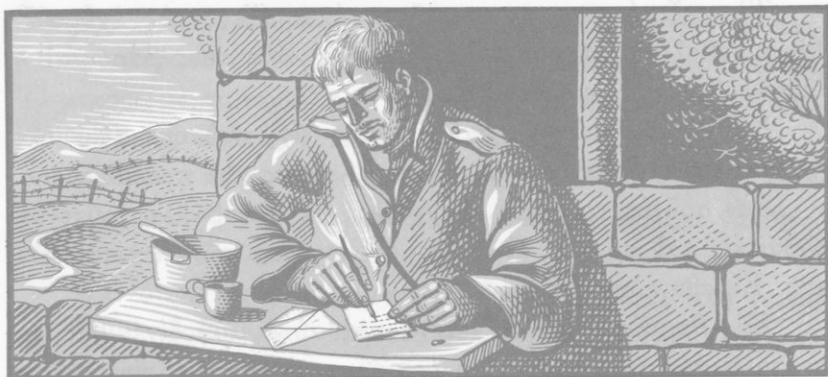
Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῆ καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἴταλοῦ ἀξιοματικοῦ εἶχε γίνει « ἥρωικὸ σύμβολο ». Ἦσαν ὅλοι μαζί οἱ γέροι τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ποῦ ἐμάθαιναν στὰ παιδιά των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Ὁ Ἴταλὸς ἀξιοματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιατί ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πὼς ἡ χώρα αὐτή, ποῦ λέγεται Ἑλλάς, ἤμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίζει σὲ συμφορές, ποτέ της ὅμως δὲν νικιέται ὀλοτέλα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἥρωικὴ καὶ δοξασμένη, ποῦ εἶχε διδαχθῆ στὸ ἰταλικὸ Γυμνάσιο, γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Ὁ ἥλιος ἔδυε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιά τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ποῦ δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέρνοντάς της ἀκριβὸ δῶρο τῆ νίκης καὶ τὴν ἐλευθερία!

Κ. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου από τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «βάπτισμα τοῦ πυρός», πὺ λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὄμορφο πράγμα εἶναι νὰ εἶσαι Ἑλλην! Ἕνας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τῆ δική μας, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, πὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα, ὅπουδήποτε καὶ ἂν περάσῃ.

Ἐχομε ἓνα παρελθόν, πὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ὅλα μας τὰ παιδιά ἐδῶ πάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσιασμοῦ, πὺ μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς. Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βási και ἡ ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε και πολλοὺς αἰχμαλώτους στις μάχες και ἀρκετὰ κανόνια αὐτοκίνητα, τάνκς και πολεμοφόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε νὰ φοβᾶσαι, και σὺ και οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν μας. Εἴμεθα εὐτυχησμένοι.

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ και αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος νὰ πολεμᾶω μὲ μεγαλύτερη ὀρμή, γιατί καταλαβαίνω μέσα μου, πῶς, σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἶμαι πάλι μαζί σας χαρούμενος για τὴ νίκη μας και για τὴν ἀπολύτρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας για ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μου τον και πές του, πῶς ὁ γυιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος πὸ πολεμᾶ.

Ἡ ἀδελφοῦλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Και ὁ μικρὸς ὁ Γιῶργος;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς για ὅλους. Τὰ γράμματά σου εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ και ἐλπίδα για μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα και φιλιὰ. Ὡρες τὸ διαβάσαμε και δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν δακρυσμένος και ὑπερήφανος για τὰ λόγια σου, παιδί μου.

Ἐμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλά και δουλεύομε για τὴν πατρίδα. Ἡ ἀδελφοῦλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Έρυθρό Σταυρό. Έγώ πλέκω μάλλινες κάλτσες για τὰ παι-
διὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλοῦζες για τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου.
Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνι-
κὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει για ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνω-
μένοι μὲ μιὰ ψυχὴ, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπη-
ρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτο-
νικὴ ἐκκλησοῦλα μας δεήσεις για τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα, πη-
γαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας καὶ παρακαλῶ για τὴ νίκη μας, πού εἶναι ἀνώ-
τερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής...

Σὲ φιλῶ θερμὰ

Ἡ μαννούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στο έλληνικό τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

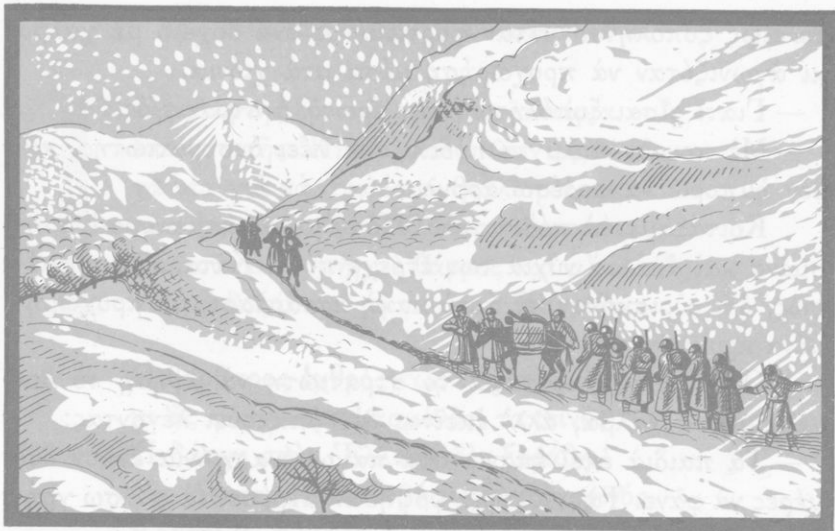
στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωή
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στο Ἑλληνικό τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλλῃ
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ.

Κωστής Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων του 1940. Πυκνό χιόνι έσκέπαζε από πολλές μέρες τὰ βουνά και τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι και παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, πὸ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητῆς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω και μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχησμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθησαν μέσα στὰ χιόνια και ἀναγκαστήκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι και τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, πὸ μὸλις ἐπροχωρούσαμε ἕνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἕνα στρατιώτη

τελείως ξυπόλητο. Ἦταν φορτωμένος ἓνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατὶ εἶσαι ξυπόλητος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἦσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὕρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, μὲ προχωρημένα κρυοπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὔριο εἶναι Χριστούγεννα!...

Ἦταν ἡμιονηγὸς καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικὰ καὶ τροφίμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους των.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγὸς στὸν στρατιώτη, πού ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρὸ νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἓνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγή του στὸ ὄρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἥρωικὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχῃ σήμερα στὴ ζωὴ, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

« Σελίδες Δόξης » (Διασκευὴ)

Χρ. Κολιάτσος

16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τις πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
πού ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τις μεριές
τραβοῦν μ' ὄρμη, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
κι ἄς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.
Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθῃ,
τῆς Λευτεριάς δὲν σβήσῃ ὁ Αὐγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλώνο ἐλιάς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνούς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

« Ἑλληνικὴ Δημιουργία »

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Ἐγεννήθηκα κοντὰ στὴ θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη ἐκεῖ μακριὰ στὰ βράχια. Σ' αὐτὴ ἐπερπάτησα, ἐκλύμβησα, ἔκλαψα, Πῶς νὰ μὴ τὴν ἀγαπῶ; \

» Κοντὰ σ' αὐτὴ ζοῦν οἱ ἰδικοὶ μου: Ἡ μητέρα μου, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὸ γάλα. Ὁ πατέρας μου μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ' ἀδελφία μου μὲ τὶς τρέλες καὶ οἱ φίλοι μου καὶ οἱ σύντροφοί μου στὸ παίξιμο καὶ στὸ τραγούδι.

» Ἐκεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα εἶναι καὶ τὸ σχολεῖό μου, ὅπου ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐκεῖ ἦτο ὁ σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καὶ γέλια καὶ ἐκδρομὲς καὶ παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

» Σ' ἐκεῖνα τ' ἀνοικτὰ παράθυρα ἐμαζευόμαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιά καὶ ἐκοιτάζαμε τὴν βροχή, ποὺ ἐπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι ἐκεῖνο τὸ περιβόλι τὸ εἶχαμε φυτέψει μὲ τὰ χέρια μας. Ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ παράθυρα ἔμπαινε τὴν ἀνοιξι ποτάμι ὁ ἥλιος καὶ ἔλουζε τὰ σγουρὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τὸν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι.

» Πιο πέρα εἶναι ἡ ἐκκλησία. Ἐκεῖ ἐλειτουροῦσε ὁ σε-

βάσμιος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιά στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔψαλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγβολοῦσαν τὰ χρυσᾶ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. Ὅταν πέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφιά μου καὶ οἱ φίλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πα τ ρ ῖ δ α.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; Ἄμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδὶ ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρὴ του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι Ἕλληνας καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωὴ μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχη ἢ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ἡξεύρω πῶς καὶ στίς ἄλλες πατρίδες, τίς ξένες, ἑκατομ-

μύρια άλλα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είναι ώσάν και με. Τ' αγαπῶ και εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλάς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς και ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη και ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη και ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὅμως και αὐτὴ νὰ σκλαβωθῆ. "Ἐδιώξε τὸν Πέρση και τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὄνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὅμως μετὸ αἵμά μου και τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, πού με ζῆ και με ἀνδρειεύει μετὴν πολλὴ του δόξα.

» Ὅλοι οἱ ξένοι, πού κατοικοῦν πιὸ εὐφορους τόπους τριγυρὸ μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω και νὰ τοὺς περάσω, γιὰτὶ ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιὸ ἐξυπνη και πιὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μετὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλὰ: αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σεβασμὸς και σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους και κάθε τί, πού εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιὸ πολὺ τοὺς γέρους. "Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορές πικρὸς. "Ἄν τοῦ κάμῃς ἓνα κακό, εἶναι δυὸ φορές κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κανεὶς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; "Ἐτσι και ἐγὼ δὲν θὰ πειράξω και δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ...».

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἔκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδί νὰ γράψῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του.

18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

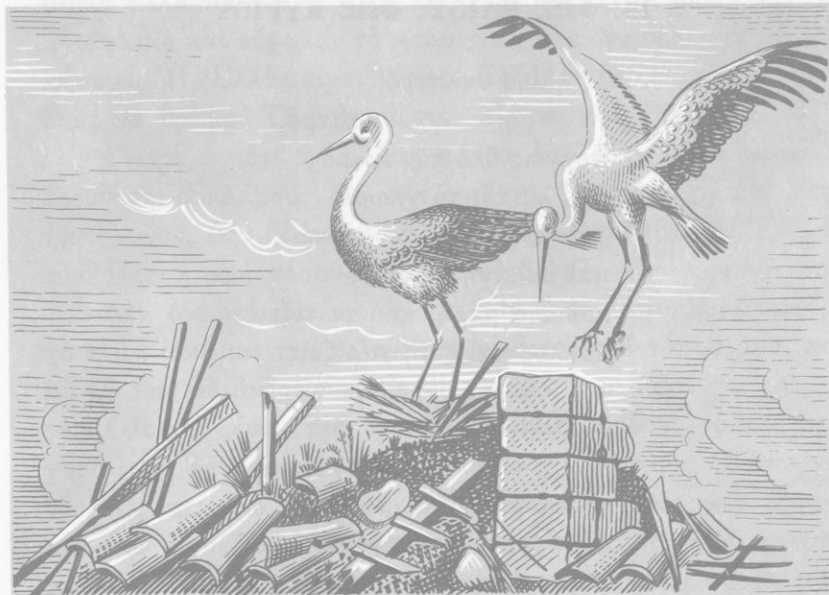

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνά
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, πού φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἰλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνή καρδιά,
πού ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἰλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρούμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιά φορά δυο λελέκια έκτισαν τή φωλιά τους ψηλά στη σκεπή ενός έρημόσπιτου, δίπλα σ' ένα λιβάδι καταπράσινο και μεγάλο.

“Αμα βγήκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπό τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφή στοὺ στόμα.

Μιά μερα τὸ λελέκι, ἐκεῖ πού ἔψαχνε στοὺ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἕνα σκουλήκι. Ἦταν μακρὺ - μακρὺ καὶ τὸ χρώμα του ἦταν ὡσάν τὸ χῶμα! Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὅμως ἐπροχωροῦσε. Μαζευόταν - ἀπλωνόταν, μαζευόταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε.

—“Ἐ, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιός εἶσαι ἢ ἀφεντιά σου; Δὲν σὲ βλέπω. Εἶμαι τυφλό.

— Εἶμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πῶ, πῶ, τί ἔπαθα τὸ ἄμοιρο!

— Ὡστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε!

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, ποῦ τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— Ὡστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποῦ νὰ τὴν εὔρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἢ φτώχεια! μου, θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια!

— Μὰ δὲν νομίζεις, πῶς ἐσὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἴσθε περιττοὶ στὸν κόσμον αὐτό;

— Ὅχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἄρχοντά μου. Ἄλλη φορά θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— Ἄς εἶναι ἄλλη φορά, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικά στὴν τρυπά του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι εἶμαι χορτᾶτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πῶς καὶ ἐσεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἴσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον; Ἐξήγησέ μου, πῶς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἄνοιγω παντοῦ τρυπες...

— Καὶ αὐτὸ τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, ποῦ κάμνω, φυτρώνουν εὐκολὰ τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάτραχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, ποῦ ἢ εὐγένειά σου καταδέχεσαι καὶ τρώγεις.

Τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχὴ καὶ τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι ἐπάνω τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῆς κάτι μαραμμένα φύλλα, ποὺ τυλιγμένα ὡσὰν χωνὶ στέκονται ὄρθια. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πὶο κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδή κάτι ποὺ δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἴσθε ὅμως πολὺ ἄσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατὶ λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατὶ μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πὼς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἓναν καλὸ λόγο στὰ παιδιὰ σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἓνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἶπε:

— Ἄφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἄ, ἄ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, ποὺ καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἠξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα εἶμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἓνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς τὰ

σκουλήκια παντοῦ τρῦπες. "Ὀλη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτῇ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῆ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέση καμμιά ὥρα καὶ σᾶς πλακώση.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει:

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ἐνα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἔμπορεῖ νὰ ρίξη ὀλόκληρο σπίτι μαζί με τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἤσυχα στὴν τρῦπά του.

3. Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχάιδευαν τὰ παιδιὰ των με τὴ μῦτη των. "Ἐξαφνα ἀκοῦν ἕνα τρίξιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὡσὰν νὰ τρέμη ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε με βρόντο μεγάλο. "Ἐνα σύννεφο σκόνη ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. Ἐφώναξαν τὰ παιδιὰ τους, ἐκτυποῦσαν με τὴ μῦτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιά ἀπάντησι. Τὰ παιδιὰ τους εἶχαν σκοτωθῆ.

Ἡ τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθησαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἐκλαψαν τὰ παιδιὰ τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγῆθηκε στὴ σύντροφό του. ¶

— Ποιὸς νὰ τὸ φαντασθῆ, ἔλεγε, πὼς ἕνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ με μιὰ ἀπόφασιν: νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ἂν εἶναι.

20. ΕΝΑ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟ ΖΩΟ

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθησαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρὺο νερό.

Ἐκάθησεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρῶτα. Ἄνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστά γῦρο. Καὶ ἔπειτα:

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἶχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἐκεῖ, ποὺ τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μέγας!

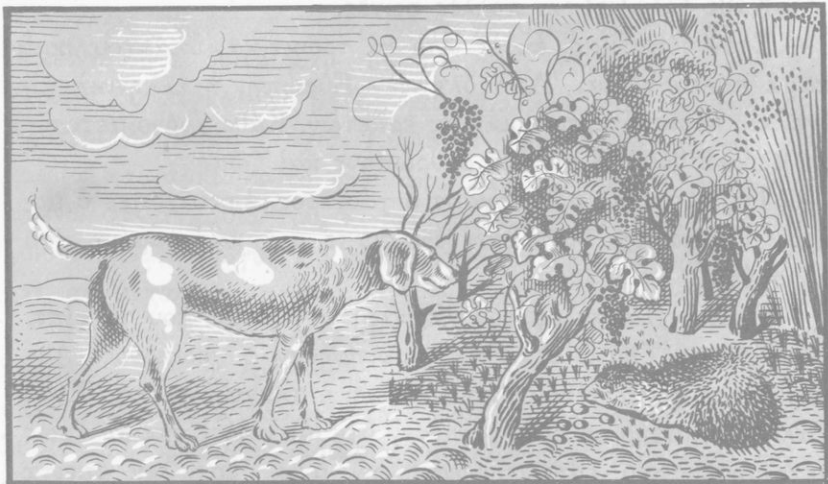
— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

— Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται «ὑπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγα μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα:

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἀκανθό-

χοιρος» προξενεῖ ζημιὰ στὰ κτήματά, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῶο νὰ τρώ-
γη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπὸ. Ἄλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάμνη τὸ κακὸ, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματα, ἰδίως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχωμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα ζῶο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ἄλλὰ, φίλοι μου, οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ μᾶς, ἄς μὴν τὸ
κρύβωμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά.

«Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει κάθε
τρωκτικὸ, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φί-
δια καὶ μάλιστα τὴν ὄχιά.» Ἐχετε ἀντίρρηση;

— Κάθε άλλο! είπαν πολλές φωνές.

— Στόν τόπο μας, εκτός από τὰ τρωκτικά, υπάρχουν και πάρα πολλά φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἑλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἑρπετῶν. Κάθε χρόνο μετροῦμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους και ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γάιδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιατί τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη σὸ μουςούδι...

“Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, πὺ τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. “Ἐνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, πὺ ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρον, ὠπλισμένον μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια».

Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν και ἐχαιρέτισαν. “Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο και τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. “Ἐτσι ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο και ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε και ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

“Ὅταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἀνοιξι ὁ διδάσκαλος μου ἔλεγε πὺς ὁ σκαντζόχοιρος, και νὰ δαγκαθῆ ἀπὸ ὀχιά, δὲν φοφᾶ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστά σοῦ εἶπε. Ὅλιγα χρόνια εἶναι, πὺ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ’ ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλές ὀχιές.

“Ἄλλοτε ἐνομίζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρά και ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα και

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὡσάν νὰ θέλῃ νὰ τὴν μυρισθῆ. Ἐκείνη τότε ὀρμᾶ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾶ πρὸς τὰ ἔμπρός. Δεύτερο δάγκαμα ἢ ὄχι. Εὐρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψοφᾶ. "Ἄν τὸ ζῶον πεινᾶ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. Ἄν ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

Ἡξεύρω, τί θὰ μὲ ἐρωτήσης γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιατί δὲν ψοφᾶ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, πὺ ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, πὺ χύνει στὴν πληγὴ ἢ ὄχι, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νὰ θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νὰ ψοφήσῃ πρέπει νὰ δαγκαθῆ ἀπὸ τὴν ὄχι, τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νὰ χύνεται στὴν πληγὴ ἢ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἐπτὰ ἢ ὀκτῶ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφήνωμε νὰ ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῶο, πὺ κυνηγᾶ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐζήσαμε τὰ μικρὰ μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἦσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένομε σήμερα σὲ μερικά πράγματα, μὴ σωστά, πὺ τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ παράδοσι».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ἄν ρίξετε ἓνα πήλινο κανάτι στὴ θάλασσα καὶ τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, εἶναι πιθανὸν νὰ εὑρετε μέσα ἓνα ὀκταπόδι. Ἄν ὅμως ἀφήσετε σ' ἓνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἓνα ξύλο ἢ ἓνα σίδερο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὀλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ παλιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

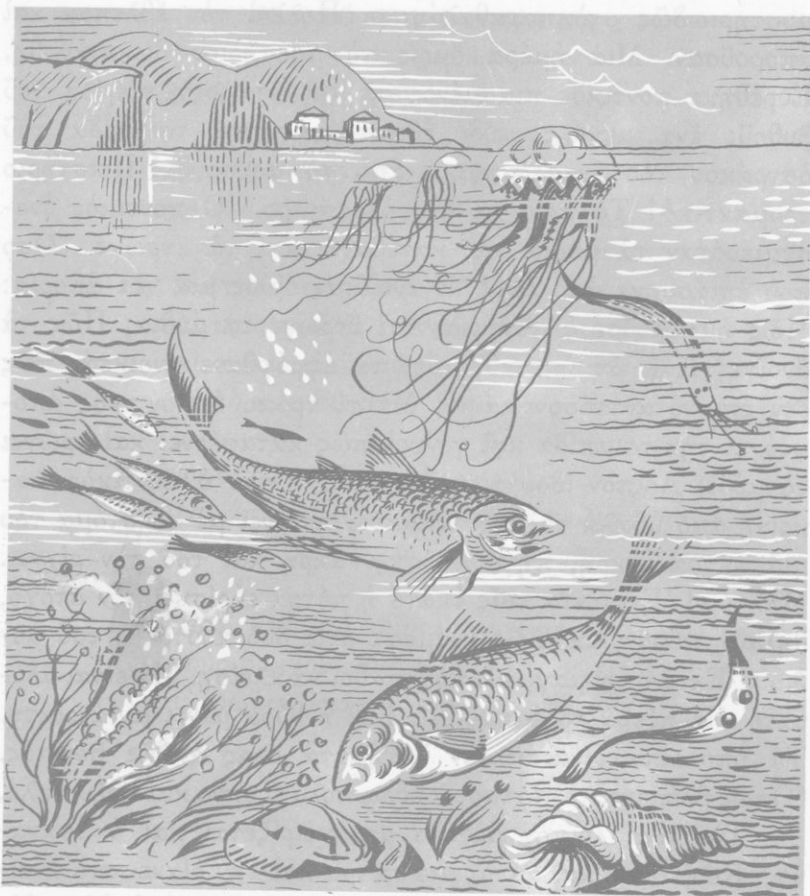
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ ὄστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὡσὰν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία — τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης — καὶ τὸν τσαγανό, ὅπως λέγεται ἓνας μικρὸς, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ὁ ἄλλος ἐχθρὸς, ὁ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά-σιγά. Πῶς ὅμως ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἔχει τὸν τρόπο του.

Ἄλλὰ, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἓναν ἄλλο φαγᾶ, ἓναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιά πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικὸ, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

την σανίδα, κλέβει τ' αὔγά. Τέλος ανάμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητὴς. Κάνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα.

\ Έκείνο ὅμως, ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανείς, εἶναι, ὅτι θὰ ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ ὅμως καὶ αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγουρίζει συχνὰ

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὐρέθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περίεργη παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὀστράκου τοῦ ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικὸ! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικὸς ἐνοστιμεύοταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. "Ὅσο πού ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἔμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἄνοιγε; Καί, ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα! "Ὅταν ὁ ποντικὸς διακρίνη ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα τοῦ μιὰ πέτρα μικρὴ, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλοὺμ! Ἐνενηῆτα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν ὀστόχο, δηλαδή πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιᾶς. "Ὅπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαγανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἔμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἄφοβα καὶ στρώνεται στὸ φαί. Μιμεῖται ἄρά γε τὸν ποντικὸ ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαγανό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίη. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

« Ἐδῶ Βυθός » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θέμος Ποταμιανός

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαρῶ
κι οἱ σταλακτιῖτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερά
φεγγοβολοῦν καντήλια κι ἀγιοκέρια

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερά
καὶ στίς φωλιές ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερά
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαρῶ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἀπ' τὰ μούσκια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρῦπα σκοτεινῆ,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

« Γαλήνη »

Γεώργιος Δροσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Έγεννήθηκα από ένα βελανίδι, πού ο άνεμος τὸ ἄρπαξε ἀπὸ μιὰ μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιά περιποίηση, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινε καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά. 10

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ζαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὀλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ὡσὰν πελώρια χέρια.

Ἐρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰλλα δένδρα, πού εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμὸς μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μετὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε χονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἤμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο-λίγο κι αὐτὴ πῆρε χρῶμα μαυρειδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὀλίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὡσὰν νὰ εἰποῦμε, γιαγιάδες μου καὶ παραγιαγιάδες μου. Ὁ κορμὸς τους εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι.

4. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρη τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ ὡς ἐπάνω στὴν κορυφή μου.

Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογιῆς-λογιῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνά μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως το χώμα και τους δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Άχ! πώς τον αγαπώ! Δεν ξέρω, αν είναι άλλο δένδρο στον κόσμο, που να αγαπά το φως και τη ζεστασιά ώσάν κι εμέ.

Δεν πολυβιάζομαι να βγάλω την άνοιξη τα πριονωτά φύλλα μου· φοβοῦμαι το κρύο και περιμένα να ζεστάνη ο καιρός και τα φύλλα μου βγαίνουν όχι χωριστά τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες-φοῦντες, καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἤμπο-
ροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

5. Ὁ καρπὸς μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφή γιὰ τοὺς
χοίρους. Βελανιδία ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ
Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοί-
ρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου
καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἀχρηστα· μ' αὐτὰ
οἱ βυρσοδέφες κατεργάζονται τὰ δέρματα. ○

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ
κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια.
Στὸ κάθε δάγκωμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὡσάν καρύδι. Ἐκεῖ
μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐτὰ τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρί-
ζονται γιὰ γιατρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ
χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα
ὑφάσματα τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμὸ μου. Στὸν
κορμὸ μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὡσάν νὰ εἰποῦμε, εἶναι
στακτερὴ καὶ τόσο σκληρὴ, ποὺ δὲν ἔμπορεῖ εὐκολὰ νὰ τὴ χα-
ράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγουρα στὴν καρ-
διά καὶ γειτονεύει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ
μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοὶ
ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τίς ρίζες καὶ φθάνουν ὡς τ' ἀροκλάδια.

Ἡ καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει
νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύ-
λο τῆς καρδιάς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίζῃ στὸ
νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὔρουν καρδιά βελα-
νιδιάς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια, καὶ σπίτια.

7. Με τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, πού εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβονὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐτὰ τους· σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικά καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμὸ μου: τὰκ-τὰκ-τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβουίξει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρὸς, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερὸ. «Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του· καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ-τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουδουνίζῃ, ὅπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «ἐδῶ εἴμεθα» λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἔθυμοῦντο ἔμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ξύλο μου, πού εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

« Σκόρπια λουλούδια »

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεύκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

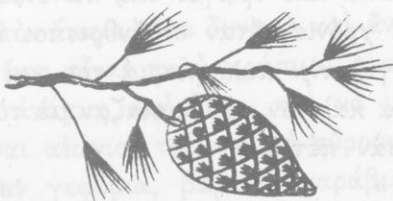
Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῆ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά. Ο

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἀρματολούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες
κεραυνούς.

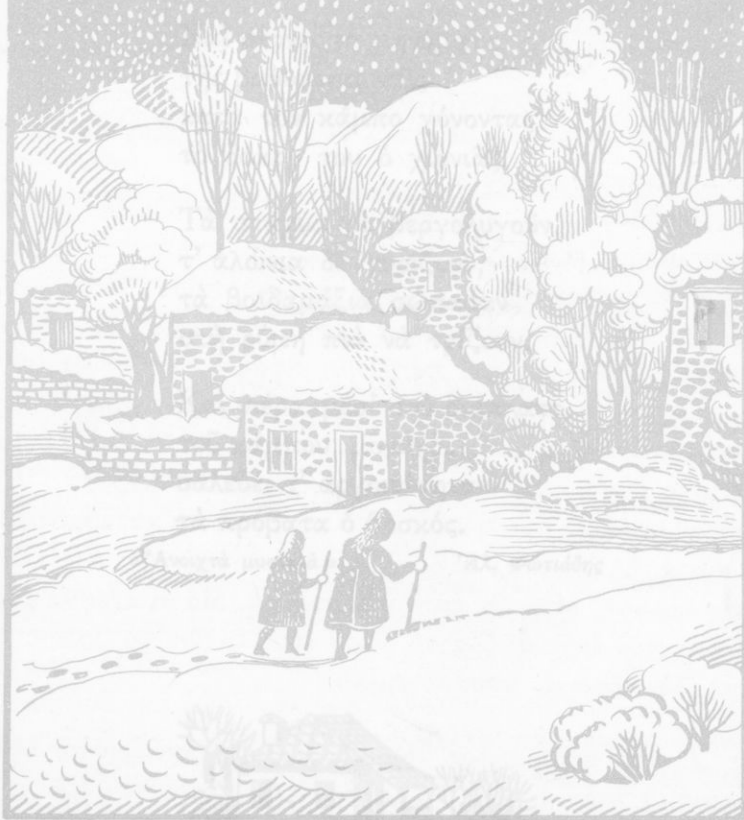
Μὰ βαστάει σὰν παλληχάρι
ὅσο κι ἂν γερνᾶ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

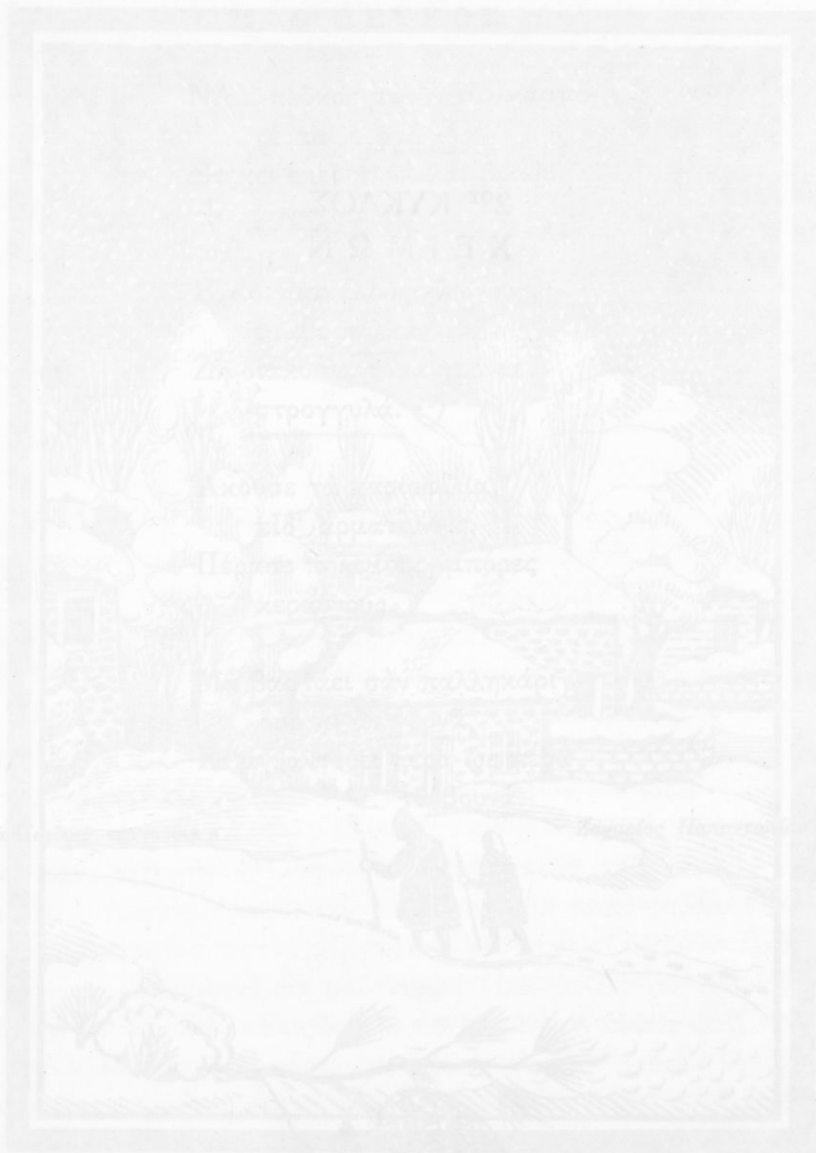
« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^{ΟΣ} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΑΤΩ άπ' τή στέγη τοῦ ζευγαῖ,
στά καπνισμένα ξύλα,
φυσᾶ ὁ βοριάς στήν ἔρημη
φωτιά μ' άνατριχίλα.

Καί σέρνει τά μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατά τόν κάμπο χύνοντας
τό δάκρυ του ὁ χιονιάς.

Τά στάχυα δέ βεργολυγοῦν,
τ' άλώνια δέ γυρίζουν,
τά βοϊδαμάξια σώπασαν
στή ρύμη πιά νά τρίζουν.

Καί πέρα μέσ' στό διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχός
σαλεύει τ' άργοπάτητα
τά πρόβατα ὁ βοσκός.

« Άνοιχτά μυστικά »

Άλ. Φωτιάδης

1. Ήταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα. ○

Ἐξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κάτι μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἦσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἢ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλουδίτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἐχόρευαν στὸν ἀέρα ὡσάν τρελές. Σιμώνοντας ὁμως ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἐξεχνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

Κι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χιλιάδες, ἑκατομμύρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῆ τὰ φορεματάκια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. Ἔτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριάς ἓνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ γλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἓνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβλαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βία τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. "Ἄλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιεσ καὶ ἔβλεπεσ νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὡς τ' αὐτιά." Ἄλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμη; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κανένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἐξύπνησαν ὅλα καὶ εἶδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὄμορφα στολίδια.

Ἡ χλόη ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη μὲ τὸ ἀφραῖτο, τὸ ἀπαλὸ τῆς πάπλωμα. Ἡ γριά κληματαριά, πού ἄλλοτε ἐξύπνουσε πρώτη ἀπ' ὅλους, σήμερα ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστὸ τῆς ἐπανωφόρι. Ἀπ' ὅλα ὅμως πιὸ πολὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ' ἀφήσουν ἄρά γε γιὰ πάντα τὰ ὄμορφα αὐτὰ σκουφιά; ἐρωτοῦσαν.

Ἄλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ-καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά τους, ὅταν ἐξαφνα ἀκούσθηκαν κάτι φωνές χαρούμενες καὶ σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισε ἀπὸ παιδιὰ.

Θεέ μου! τί τρέλες ἦσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρυσαν τὸ ἀπαλὸ, τὸ κατάλευκο χιόνι! Ἄλλα κυλιόνταν χάμω καὶ ἄλλα πάλι κυνηγιόνταν μὲ τὶς φοῦκτες γεμαῖτες χιόνι.

Σὲ λίγο ἀναφε καὶ ὁ χιονοπόλεμος. Πῶ, πῶ! τί κακὸ ἦταν ἐκεῖνο! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα. Ἀκόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἔφθαναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ οἱ σκούφιε, πού ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανωφόρι τῆς κληματαριάς. Σωστὴ καταστροφή! Τὰ παιδιὰ ὅμως ἦσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ μάτια τους ἄστραπταν ἀπὸ χαρά.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρύς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γῦρο στή φωτιά.

Ἐκείνη τὴ νύκτα ὁ ἄνεμος ἐβούιζε πιὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτη ἢ γωνιά ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γῦρο στή φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἢ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τὴ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης πού τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ «κάστρα».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ, μαντέματα, πού δὲν θὰ τὰ εὔρη κανένας, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα:

Τέσσερις στέκονται,
δὺὸ ἀκοῦνε,
ἓνας σκάφτει,
κι ἓνας θυματίζει
Τί εἶναι;

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πὼς εἶναι τὸ γουρουνὶ μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὐρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα « κάστρο » ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ό Γιώργης ήξεύρει
ξαναλέγει ό Δημήτρης σέ λίγο. Μά νά πού σ'ας είπα και έγώ
ένα!... Καί αύτό, πού θά σ'ας είπώ τώρα, δέν θά τó εύρη
κανείς σας. "Όποιος τó ξέρει έδω θά φαηή!...

*Μικρή - μικρή νοικοκυρά
μεγάλη πίττα κάνει.*

Τί είναι ;

Και αύτό τούς τó είπε, γιατί, όσο και άν έσκέφθησαν,
δέν έπ'ηγε ό νοϋς των στή μέλισσα.

3.— Έγώ θά σου είπώ ένα, λέγει ό Γιώργης, και νά σε
ιδώ άν τó εύρης.

*Τό φίδι τρώει τή θάλασσα
κι ή θάλασσα τó φίδι.*

Τί είναι ;

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχεσ! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, πού εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα. Νὰ ἰδοῦμε, θὰ τὰ εὔρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὔρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— Ἄκουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο

Μιά κόρη λυγερή
βῆμα - βῆμα περπατεῖ
καὶ πίσω της πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογοιοκομμένη!
Τί εἶναι;

— Ἄκουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*Ἐχω μιὰ προβατίνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῆ δένω
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῆ σέρω!
Τί εἶναι;

Ὁ Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὔρηκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἐβασάνισε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πὼς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλὴ θρα, πού ὁμοιάζει ὡσὰν βλογοιοκομμένη.

— Ἐ! φθάνει πιά τὰ «κάστρα», πού ἐπῆρες, Γιώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἤρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστὴ γωνιά.
Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἤρθε ἡ παγωνιά. ○

Τὰ κλαριά δὲν ἔχουν φύλλα,
σπόρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾷ.
Τὰ κλαριά γυμνά ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδι θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τί ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά.

Μιά καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιὰ τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλοῦ θὰ ξεκινήσουν,
ὥρα τους καλή. Α

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

29. « . . . ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ . . . »

— Πλησιάζει, παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἑμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, πού ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, πού ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, πού ἐχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ὡσὰν μπουμπουκάκι στὸν πρωινὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῆ παντοῦ ἡ χαρὰ, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαούς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πᾶσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ τῆς Γιαννάκης ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια τῆς, πού τὸν ἐνανούριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του:

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὄνειρεύεται πῶς ἔκαμε πτερά, πῶς ἦτο πιά ἀγγελουδί, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἀνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ψηλά, μέ χιλιάδες ἀγγελούδια μέ τὰ ρόδινα μάγουλα, μέ τίς χιονᾶτες φτεροῦγες καί τὰ παχουλά κορμιά. Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὡς πού νά ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νά κατεβῆ ὁ Χριστός — τὸ θεῖον βρέφος —, νά τὸν συνοδεύσουν στή γῆ κάτω γιά νά φέρουν τήν εἰρήνη, τήν ἀγάπη τῶν λαῶν, τήν εὐλογία. Καί νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καί τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καί ἀκούσθηκε μελωδικά τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων σέ χίλιες νότες, καθαρὸ καί γλυκό:

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε,
 Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε
 Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε . . .

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴ μελωδική του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποῦ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρά, χαμογελᾷ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποῦ ἀφήνουν τὰ μυρωδάτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τὶς ἐλπίδες, ποῦ δυναμώνουν τὴ χαρά. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικό, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστο:

*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
 ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Ἔτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε μὲ τοὺς ἤχους τῆς χαρμόσυνης καμπάνας, ποῦ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερά μου, ποῦ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποῦ εἶναι;

— Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιά θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὄρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μὲς' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ στοῦ ἡλίου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη!

Π. Παπαχριστοδοῦλου

30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἓν' ἄχυρο, ἓνα φτωχὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοίξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο τοῦ τὸ μάτι!
Νά ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γῦρο στὸ μέτωπό του. 0

Νά λάμψω ἀπὸ τὴ λάμψη του κι ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
κι ἀπὸ τὴ θεία του πνοή νὰ γίνω λουλουδάκι,
νὰ μοσκοβοληθῶ κι ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἄναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία!

Κωστῆς Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὡσάν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, πὺ βαστάει τὴ γῆ, γιατί θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζου μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—Ἄιντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες πὺ ἤρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμὸ μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντὰ μας. Στὸ γυρισμὸ τους ὁμως

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχη θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατᾶει τὴ γῆ ὁλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τὶς πολιτεῖές της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος

Μιὰ φορὰ ἓνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηγε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριά ἓναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὅστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἓνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατὰκαψε!

Φωνές καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατί μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιὸς σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου, τί σκούζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλὸς σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιατί ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκεν ἐξυπνότερός του.

Ἐκλογή Κ. Ρωμαίου

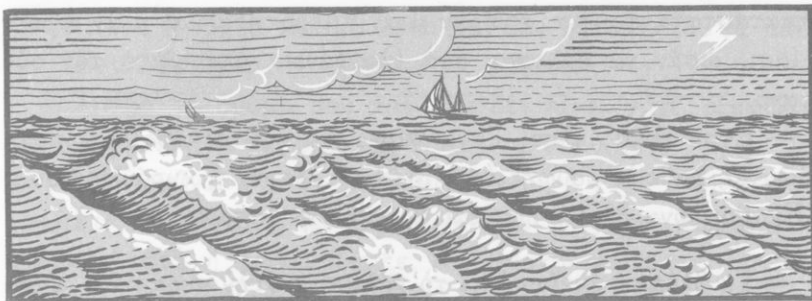
32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐλάτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
 γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμουμε μιὰ θέσι.
 Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
 νὰ ἰδοῦμε τὸ φλουρὶ σὲ ποιὸν θὰ πέση.

Κι ἄς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μένη
 κι ἡ σόμπα μας ἄς καίη ἐκεῖ στὸ πλάι
 Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
 θὰ ῥθῆ κι ὁ Ἄι-Βασίλης γιὰ νὰ φάη.

Στέλιος Σπεράντσας

Γ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. « ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ »

—“Οση γαλήνη και ἄν κἀνη, ὄση καλοκαιρία και ἄν ὑπάρχη, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῆτε ἐδῶ τὴ θάλασσα νὰ φουσκώνη, νὰ ἀφρίζη χωρὶς βοή και ἀντάρα και νὰ γεμίζη ἄσπρα κύματα, λέτε και εἶναι κοπάδια πρόβατα, πού βόσκουν σὲ λιβάδι. Και παλι σιγά-σιγά τὰ κύματα σβήνουν και χάνονται στὰ βάρη τοῦ πελάγου...”

Ἔτσι μᾶς ἔλεγε ὁ μπάριμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια του σιγά-ρο. Και ἐξακολούθησε:

— Και μὴ θαρρεῖτε πὼς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, πού βουίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, πού σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάππου και τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας...

Ἀπίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, και ἐσταυροκοπήθηκε μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, πού τὸ εἶχαν ψήσει ἢ ἄλμη τὸ λιοπύρι και τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Και τὰ μάτια του, πού τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρούδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ὡσὰν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια δλάνοικτο τὸν οὐρανό...

— Ἔτσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειὲς ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνα δίπλα της καὶ ἄρχιζε τὴν ἱστορία:

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μὴδὲ λιοστάσια, μὴδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ « φούστες » μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσχότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν Παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, πού ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φούστες στὸ γυαλό, οἱ ἐξομερῖτες ὅπου φύγη φύγη... Ἄκουες θρῆνο τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... Ἄς εἶναι...

Ποῦ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποῦ λέγει τὸ τραγοῦδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἄνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, ποῦ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, πού ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουζαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθηκαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιὸς εἶσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὦρα;

— Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἀνοιξε ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' έπιασε ή νύκτα και τò κρύο και δέν ήξεύρω πού νά πάω.

'Εχiónιζε κι όλας, έξέχασα νά σοϋ τò ειπώ.

— Τράβα τò δρόμο σου και έδω δέν είναι χάνι, έξεφώνησε ό Χριστόγιωργας και έχούγιαζε τὰ σκυλιά.

Μά εκείνα δέν έκουνήθηκαν!

— Για τήν αγάπη τοϋ Χριστοϋ, πού γεννιέται τώρα, είπε παρακαλεστά ή φωνή, άνοιξε, δέν βαστώ πιά...

Μά εκείνος πού ν' άνοιξη!

— Συρε στο δρόμο σου, ξαναείπε άγριεμένα.

— Για τήν αγάπη τοϋ Χριστοϋ, άνοιξε, είπε πάλι ή φωνή.

Μά πού εκείνος!...

Κι έξαφνα άκουσε τò ποδοβολητò τών άρνιων, ώσάν νά έξβαιναν άπό τò μανδρί. Κι ή θύρα άνοιξε μόνη της κι έβγήκαν έξω τὰ σκυλιά: Στήν κατηφοριά, ώσάν φεγγερή σκιά, κατέβαινε ό ξένος. Και όπίσω του άκολουθοϋσαν τὰ πρόβατα... Μπροστά ό ξένος και πίσω αύτὰ και παραπίσω ό Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

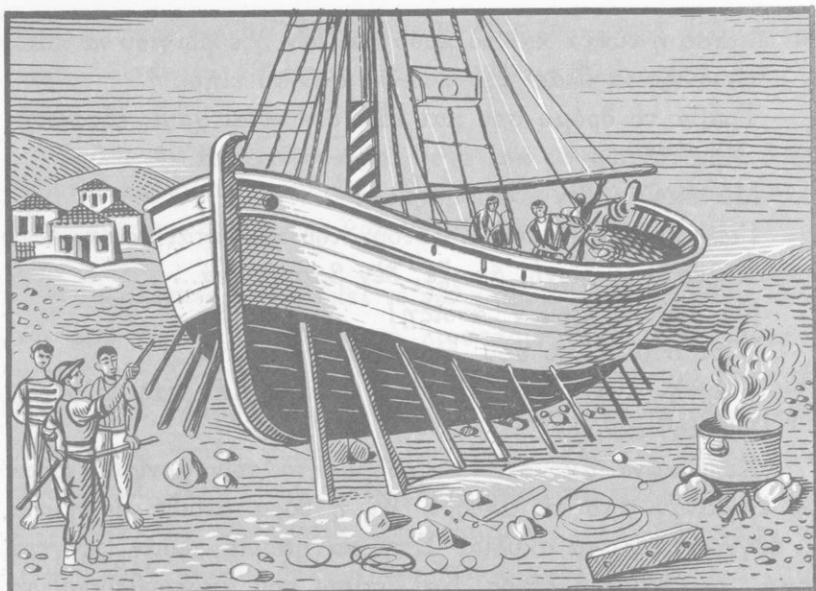
'Όταν ό ξένος έφθασε στην θάλασσα, άρχισε νά περπατᾶ στα κύματα. 'Όπίσω του έρχονταν ένα-ένα τὰ πρόβατα. Και έγέμισεν ή θάλασσα άπό πρόβατα, πού όλοένα έξεμάκραιναι, άκολουθώντας τήν φωτερή σκιά, ώσπου έχάθησαν στα βάθη τοϋ πελάγου.

Κι έχάθηκε κι ό Χριστόγιωργας. Κι έρήμαξε ή στάνη του. Και μόνον κάθε χρονιά τήν παραμονή τοϋ Χριστοϋ, στα μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται στον γιαλό και σαλαγᾶ τὰ πρόβατα, πού άκολουθοϋν τόν Χριστό. Γιατί ό Χριστός ήταν πού είχεν έλθει για νά τόν σώση ή νά τόν τιμωρήση.

Και ό μπάρμπα 'Ηλίας έσταυροκοπήθηκε πάλι.

Περιοδικόν « Ναυτική 'Ελλάς »

Γεράσιμος 'Αντων

34. ΤΟ ΡΙΞΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Είναι Κυριακή τοῦ Φεβρουαρίου, μία ὠραία ἡμέρα.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί. ◯

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανᾶς, πού τὸ λέγουν στὸ νησί — γεμᾶτο μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοιγιῶν...

Ὅλα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοῖ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σακαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἄνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλές φορές· λέγουν τὴν ἀξι-

αν των, λογαριάζουν τή γοργάδα των, συμβουλεύουν τόν πρωτομάστορα γιά τò κάθε τί.

Τò μπρίκι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στή σκάρα του μέ τήν πλώρη σπαθωτή, στεφανοζωμένη τήν πρύμνη, μέ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ζερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στήν ἀμμουδιά.

Ὁλογάλαζη ἡ θάλασσα ἀστράφτει καί παιγνιδίζει καί φτειάνει γλωσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καρχινοῦ, τò ραντίζει μέ τόν ἀφρό της, καί τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὡσάν νὰ τοῦ λέγη :

—Ἐλα! Ἐλα! νὰ σέ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κάθσαι ἀψυχο ξύλο καί βάρυπνο ; Δέν ἐβαρέθηκες τή νάρκη τοῦ δάσους καί τήν ἀβουλη ζωή ; Ντροπή σου ! Ἐβγα νὰ παλέψης μέ τὸ κῦμα ! Ὁρμησε στηθάτο νὰ κουρελιάσης τὸν ἄνεμο ! Ἐλα νὰ γίνης ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγοῦδι τῶν ναυτῶν, καύ-
χημα τοῦ καπετάνιου. "Ἐλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ὡσὰν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια της
ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ὁ καπετάν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ
τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμέ-
νει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ
τὸ βιολὶ καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δυό των
στὰ τετραπέρατα.

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στὸ
πλευούμενο.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σιαρί!

"Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ σκά-
ρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουνδιασμένο,
θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθισιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παι-
διά, πὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ
τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρὸ, μαζί ὅλα,
μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ...

— Γιούργια, κρᾶζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων,
γλιστρᾷ στὰ νερά ὡσὰν πάπια, μαζί μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρ-
ρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετάν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ
καρφί του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ
ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

Ἀνδρέας Καραβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

- Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ; 0
- Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.
- Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
Ἄπάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Ὑῆλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποῦ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὄρθος ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

« Τὰ χελιδόνια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

36. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

‘Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γυρὸ τοῦ τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῆ καμμιά ἱστο-
ρία. ‘Ο γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε:

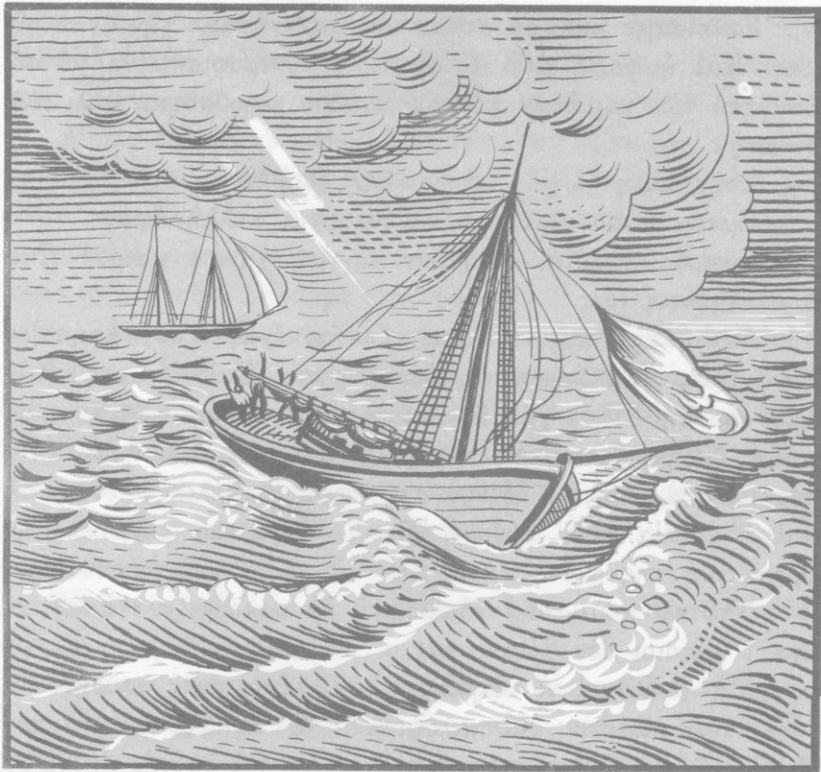
— Μιὰ φορά, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θά-
λασσα. Ἐκεῖ, ποῦ ἐνομιζαμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σώ-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μιᾶς
ἐζωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ
κατάρτι ψηλά καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζομε, νὰ φυσοῦμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὡσὰν χελιδονάκι, ποῦ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι
ἐφάνηκε ὀλόκληρο, ἐρχόταν ὡσὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο
ἐπλησίασε ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά τοῦ στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν « Σωτῆρα ».

‘Α! ἄ! ἄ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανεὶς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὀρθὸ στὴν πρύμνη,
τὸ ναύκληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. “Ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς
κοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιά ἐτοιμάζαν οὔτε τίποτα. Μόνον
ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιάρος, κατάμαυρος, μὲ
κεφάλι ὀλοστρόγγυλο ὡσὰν « μπόμπα » παλιοῦ κανονιοῦ,
μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό τοῦ γαύγισμα.

‘Ὅσὸσο τὸ καράβι ἤρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὄργιες μακριὰ. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίζει στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιά ἐκεῖνος, καὶ
τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε ; Σῶστέ
μας!... Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

Ἀκούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας ἐκλείσει

τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν
ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε
μιὰ φωνή, ὡσὰν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!... Εἶπα πῶς ὁ καπετάνιος
ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμῶνω
περισσότερο γιὰ τὰ ἄνοστα χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρὴ του
πρᾶξι. Ὁ « Σωτῆρας » ὅμως πάντα ἐμάχραινε. Βάζομε πάλι
τις ἄγριες φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!...
πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ : Ο!

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Ἐμεινε ὅπου εὐρέθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιὰ, στὶς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιά ὥρα· ἔπειτα ἕνας - ἕνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὡστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιάς καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι κι ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. Ἐνας κι ἕνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε ; τοῦ λέγει ἕνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε ; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος ; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρίσια. Ὅχι νὰ σταυρώσης τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῆς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ ;

— Ὡσπου νὰ με καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφᾶω ἐγώ!...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῆ ; Τὸ χιόνι ἦταν ὡς ἕνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἔτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— Ἐ! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν « Σωτῆρα » ; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὰ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, πού μᾶς ἔσωσεν. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ρούχα, πού εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαί μὲ ρούμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστά στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἐβδομῆντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦταν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρὸ. Δὲν ἀράζαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχη στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζη. Κοιτάζω καλὰ· τὸ καταραμένο καράβι, ὁ « Σωτήρας », ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, πού ὁ Θεός δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε. **Μ**

Ἄρχισε νὰ νυκτώνη καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτεινίασε. Ἀσυνήθιστα κίνησι ἀρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσκοτεινὸς ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιάς μὲ ἄγριες φωνές καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνές ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξυλεία έπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσάν πούπουλα κι ἐσκέπασαν τὴ θάλασσα ἕως πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σμυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσήκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιὸ νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ἤμαστε στὴν ἀκρὴ καὶ εὐκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

Ἦταν ὅλη τὴ νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε. Ἄλλα καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴν πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες ; τὸν ρωτῶ.

— Ἄχ, παιδί μου, λέγει ἀναστενάζοντας, ὁ κακομοίρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν « Σωτῆρα » πεταμένον ἔξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναῦτες του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡσάν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοίρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ γέρο Καλοῦδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πῶς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

Ἦταν ἔσῳπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

« Λόγια τῆς πλώρης »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ἦταν δέκα χρονῶν παιδί ὁ Ἄνδρέας καὶ ἐγνώριζε κιόλας τὶς στενοχώριες τῆς ζωῆς.

Σὲ ἡλικία τεσσάρων μόλις χρονῶν εἶχε χάσει τὴ μαννούλα του καὶ τώρα ἔχασε καὶ τὸν καλὸ του πατέρα. Ἔτσι ὁ Ἄνδρέας μὲ τὸ μικρούλη του τὸν ἀδελφό, τὸ Νώτη, ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους.

Καλὰ ποὺ εὐρέθηκε ἡ θεία τους ἡ Σταυρούλα, ἡ ἀδελφή τῆς μάνας τους τῆς συχωρεμένης καὶ τὰ περιμάζεψε. Πτωχὴ ὅμως κι αὐτὴ ἐργάτρια σ' ἓνα ταπητουργεῖο, ποῦ νὰ χορτάση ψωμί τὰ ὄρφανά! Τί νὰ πρωτοκάμη ἡ θεία ἡ Σταυρούλα μὲ τὶς ὀλίγες δραχμοῦλες, ποὺ παίρνει;

2. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἄνδρέας, ποὺ ἦταν παιδί πολὺ στοχαστικὸ κι ἐκαταλάβαινε τὶς στενοχώριες τῆς θείας του, τῆς λέγει :

— Εέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάξω τὸ δικό μου ψωμί.

— Σὲ καλό σου, γιόκα μου! Ποιός θὰ σὲ πάρη στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἤμπορεῖ νὰ κάμη ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ ὁ Ἄνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπύρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι χλωμό ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπύρτα εἶναι, χρειάζονται.

3. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἄνδρέας ἐπλησίασε ἓναν κύριο, τὴν ὥρα πού ἔβγαινε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρῶν δὲν εἶχε πούλησει οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπύρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμό του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλιψί.

Ἐψάξε τότε ὁ κύριος γιὰ ψιλὰ, ἀλλὰ δὲν εὐρῆκε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, πού δὲν ἔχω ψιλὰ, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλὰ.

— Ἀλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἄνδρέα κατάματα.

— Ναι, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῆ τὸ ἑκατοστά-
ρικο.

Ὁ Ἀνδρέας ἔφυγε τρε-
χᾶτος.

Ὁ κύριος ἔμεινε ἐπάνω
στὸ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε.
Στὸ μεταξύ πλησίασε τῆ βι-
τρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά,
πέρασαν δέκα κι ὁ Ἀνδρέας
ἀκόμη νὰ φανῆ! Ὁ κύριος ἄρ-
χισε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι
του νευρικὰ καὶ τὸ πρόσωπό
του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρα-
σαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτὸς ἤμουν νὰ πιστέ-
ψω σ' ἓνα παιδὶ τοῦ δρόμου
ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἀ-
πελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4. Τὴν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα
τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιαζε
ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατο-
στάρικο, μόνον πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλίψη θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ
παιδί, γιὰ τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἐσεῖς εἰσθε, ποὺ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶτὸ τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νὰ τὰ τὰ λεπτά σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποὺ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ἔστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἓνα ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸ κειτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὡσὰν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Ἐδῶσες στὸν κύριο τὰ λεπτά; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφοῦλή του. Καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πῶς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώση τὰ λόγια του.

Ὁ καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη καλά. Μιὰ στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ἦστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ πληγή του βέβαια ἦταν βαρειά καὶ ὁ κίνδυνος μεγάλος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

Ἐμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

Ὅταν ἔγινε καλά καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ καλὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπέρτα. Τὸν ἔστειλε πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Οὔτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα μεγάλο προσηλιακὸ δωμάτιο.

Ἀπὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὀρφανὰ ἀνεψάκια της ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιά μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι. ΟΥ.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

\ "Ε! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλώστε
καὶ δῶστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
'Ελεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δῶστε! \ 0

Ποῖδς λέει, ποιός, πὼς ἔλ' αὐτά, ποὺ τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικὰ σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὄρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
"Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

'Ελεημοσύνη, χριστιανοί: ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

« Ποιήματα » Γ'

'Αχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αύγή δροσάτη
μέ τὸ πρῶτό της πουλί
λές και κράζει τὸν ἐργάτη
στή φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μέ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι και γέροι,
τρέξτε' ὅλοι στή δουλειά!

Μη σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἐν ἀγκάθι στήν καρδιά.
πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπό,
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
μ' ἓναν ἕδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
εἶν' οἱ μόνοι, πού τ' ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν και ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μέ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι και γέροι,
τρέξτε' ὅλοι στή δουλειά!

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ο Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὤρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθησαν οἱ Σπαρτιαῖτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τους Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιαῖτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρώτα τις γυναίκες και τὰ παιδιά τους στην Κρήτη, έπειτα, δουλεύοντας όλονυκτίς, νά σκάψουν γύρο στην Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο και τὸ πρωὶ νά πολεμήσουν μετὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναίκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ και ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναίκα, πού ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι και τὰ ἔβαλε μετὸς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι πού πῆραν, νὰ στείλουν τις γυναίκες στην Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Και κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες και οἱ γυναίκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν και αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές και ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναίκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάνας του ἢ τῶν ἀδελφῶν και τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες και τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μετὴ μεγάλη γενναϊότητα. Ὡστόσο νικητῆς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴ φωτιά τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμί καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ ὀρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὤρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακες του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως ὀρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἤθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῆ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιάς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλιάς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοψυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸν μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῆ μὲ τὴ φρόνησι τοῦ βασιλιά καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετάν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρα καὶ ψημμένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορὰ, πὺ τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῆ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἄνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἱστορίες, πὺ ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἱστορίες αὐτὲς πιὸ πολὺ ἄρεσε τοῦ Ἄν-

δρέα ή ιστορία τής Γοργόνας και ό Πετρής του την ξανά-
λεγε με πολλή εύχαρίστησι.

Ήταν μιá αλήθινή ιστορία, καθώς έλεγεν ό Πετρής, άφοϋ συνέβηκε άκόμα και στον παππού του. Στα μεγάλα ταξίδια, βλέπεις, λαχάινει καμμιά φορά τά καράβια νά βρίσκωνται όλομόναχα, μέρες και νύχτες ολάκερες, βωλοδέρνοντας μέσα στις μακρινές θάλασσες. Έκει δέν υπάρχει τίποτε άλλο από ούρανόσ και θάλασσα, θάλασσα και ούρανόσ. Βραδυάζει, ξημερώνει και στεριά δέν φαίνεται. Θαρρεί κανείς πώς τó καράβι ρίζωσε στη μέση του πελάγου και δέν μετατοπίζεται μηδè όργυιά.

Μιά φορά σαν κι αυτές ήταν που ό γέρο - Μπούρας, ό παππούς του Πετρή, είδε την Γοργόνα.

— Την είδε με τά μάτια του; ρώτησε ό Άνδρέας.

— Άκούσ λέει; Την είδε με τά μάτια του, την άκουσε με τ' αυτιά του και τής μίλησεν, όπως μιλοϋμε, καλή ώρα, οί δύο μας, βεβαίωσε ό Πετρής. Ό πατέρας μου τó έχει άκουστά από τόν ίδιο τόν παππού μου. Και νά πώς έγινε.

Ό παππούς είχεν ένα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν εκείνη τή χρονιά κατά την Μπαρμπαριά. Ήταν καλοκαίρι φεγγαράδα κι ό παππούς ξαγρυπνοϋσε στο τιμόνι, τά μάτια του τέσσαρα νά μη ξεδρομίση τó καράβι από τó δρόμο του.

Έξαφνα, εκείδά πίσω από την πρύμνη άκούγεται μεγάλη φασαρία, κτύπος μέσα στα νερά. Σάν νά ήταν κανένα θεριόψαρο κι έδερνε τά νερά με την ούρά του. Κάνει νά γυρίση κιάλας τó τιμόνι ό παππούς, αυτό τίποτε. Καρφωμένο στον τόπο. Μήτε δεξιά στρίβει μήτε άριστερά! Γυρίζει τά μάτια του πίσω και τί νά ιδή. Μιά γυναίκα στέκεται πίσω από τó καράβι, όρθια μέσα στη θάλασσα. Είναι θεόρατη, βασιτιέται με τά χέρια της από τó τιμόνι κι από την κουπαστή. Τό κορμί της ως τή μέση είναι γυναίκειο κι από

τῆ μέσῃ καὶ κάτω θεριόψαρο, ὅλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τῆ θάλασσα σὰν τὴν ἔλικα τοῦ βαποριοῦ. Ἴδια ὅπως εἶναι ἡ φιγούρα στὴν πλώρη κάποιων караβιῶν, μόνο ποῦ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὀλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια.

Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὡστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περιέμενε. 0

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνὴ της ἦταν γλυκεῖα καὶ παραπονεμένη.

Ὁ παππούς μου, ποῦ ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ τῆς λέει μονομιᾶς:

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παππούς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποῦ τοῦ γύρευε τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβῃς, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Κυρίζει λοιπὸν τίς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς караβοκύρηδες, καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν. A

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἓνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἐξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιά ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— ὦ, Πετρῆ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

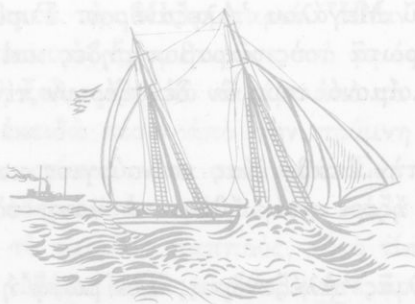
— Ποιὰ αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος ζῆ καὶ θὰ ζῆ αἰώνια. Νά, ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα! Ἀνδρέα! Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα! Ὅλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἐλληνικὲς καρένες! Ὅπου νὰ ταξιδέψης θὰ ἀνταμώσης τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

«Ὁ Ἀργοναύτης»

Στρατῆς Μυειβήλης (Διασκευή)

42. Η ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: Ὁ γέρο - Ξυνιάς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξηρὴ καστανιά, εὐρῆκε « ἀρχαῖα ».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες, κι ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ κι ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρينو πεζούλι.

Νὰ κι ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε κι ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριό ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριό συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο κι ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιά. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί. ○

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιές ἀποτελοῦσε πολὺ ὄμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα κι ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῆκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῆ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θα είναι γραμμένο στην πλάκα πράγμα αξιόλογο, από την εποχή, πού ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε σὸ σκάμμα μερικά παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχὴ τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν σὸ χωριὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφὴ καὶ τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν σὸ σχολεῖο κι ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφὴ σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν κι ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακὴ. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεῖα, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφὴ. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πλάκας.

Ψίθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἡ Ἑλλάς μας εἶχε χωρισθῆ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερὴ μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῆ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, πού εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε — τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καὶ ἑλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξὺ τους. Αἰτία ὁ ἐγωισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῆ ὁ φιλόδοξος βασιλιάς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικά κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, πού τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὁμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἕλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλωσσά μας:

« Ἀκούστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἕλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἕλληνες νὰ σκέπτονται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τούναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, πού περνοῦν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τίς ἑλληνικὲς πόλεις.

» Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύννεφα. Κι ἀκούμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, πού ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

» Σὺ, Φίλιππε, πού εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἕλλην ἡγεμῶν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῆς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμάς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αυτές, ετοιμάζεις την Ἑλλάδα νὰ γίνη σὲ λίγο σκλάβα τῶν Ρωμαίων.

» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεοὺς, νὰ ἐξοδεύωμε τὴν ζωτικότητα μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῶ γυρὸ μας ξένοι λαοὶ αὐξάνουν ὀλοένα τὴν δύναμί τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύννεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαίνόταν, ὅτι κάτι ἤθελε νὰ εἰπῆ.

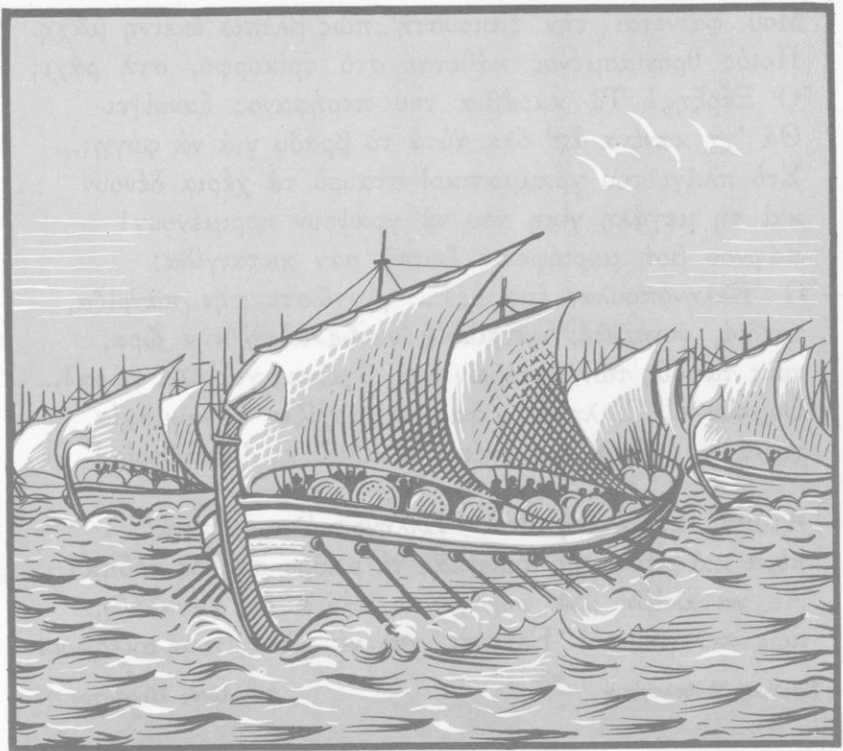
— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ιδιαίτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πὼς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγέλαου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τὶς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθησαν τότε τὰ μίσση. Ξανάγιναν ὅλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνην καὶ ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ «κλάδον ἐλαίας». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγέλαου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, πού εὐρήκαμε.

Περιοδικὸν « Παιδικὸς Κόσμος »

Θ. Μακρόπουλος

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πώς γιγαντώνεται ή ψυχή σὲ τοῦτα τὰ πελάγη!
 Ἄνδρειεύεται, παίρνει καρδιά καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
 ...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς τὸ μάτι
 ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῆ θάλασσα γεμάτη!
 Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
 πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι,
 σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
 καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκείνη μάχη.
 Ποίος θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχι;
 Ὁ Εἰρήνης! Τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει.
 Θὰ ἔχη κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγη;...
 Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!
 Εἰς βοῆ μυριόφωνη ξεσπᾶ σὰν καταιγίδα:

— ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
 παιδιὰ, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
 Ὅρμοῦν οἱ Ἕλληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιά κι Ἑλευθερία!

Κτύπα, περήφανη θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα
 πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!
 Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,
 πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἄχιλλεὺς Παράσχος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μας φαίνεται τὴν ξανκιστὴ πὸς βάλει ἐκείνη μάχη,
 Ποῖος θρονισμένος κάθεται στὸ τείχος, στὴ γὰρ
 Ὁ Σέρβος! Τὸ κάρφον τοῦ κρηρῆς ξαναξαναί-
 θιά χ' ἔχει κινῆσι π' ἄλλ' ἄρα τὸ ἄρθε γὰρ ἐν φῶγι,
 Στὸ πλῆθος τοῦ κομμουνιστῆ σταυρὸ τοῦ χεῖρα
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη του ἐν φῶγι περιμένει!
 Σοῦ βῆ μεθ' ἑαυτὸν ἕσπε' ἐκ καταγίδα:
 Ὁ Ἑλληνοποιεῖται... ἕσπε' ἐκ καταγίδα,
 παιδί, γινέται ΔΕΜΟΚΡΑΤΙΑ... ἕσπε' ἐκ καταγίδα,
 τὸς τῶν τῶν πατρίδας σου καὶ τῶν ἄλλων τῶν.
 Ὁμοῦν ἔχει Ἑλλῆς... ἕσπε' ἐκ καταγίδα,
 καὶ τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν!

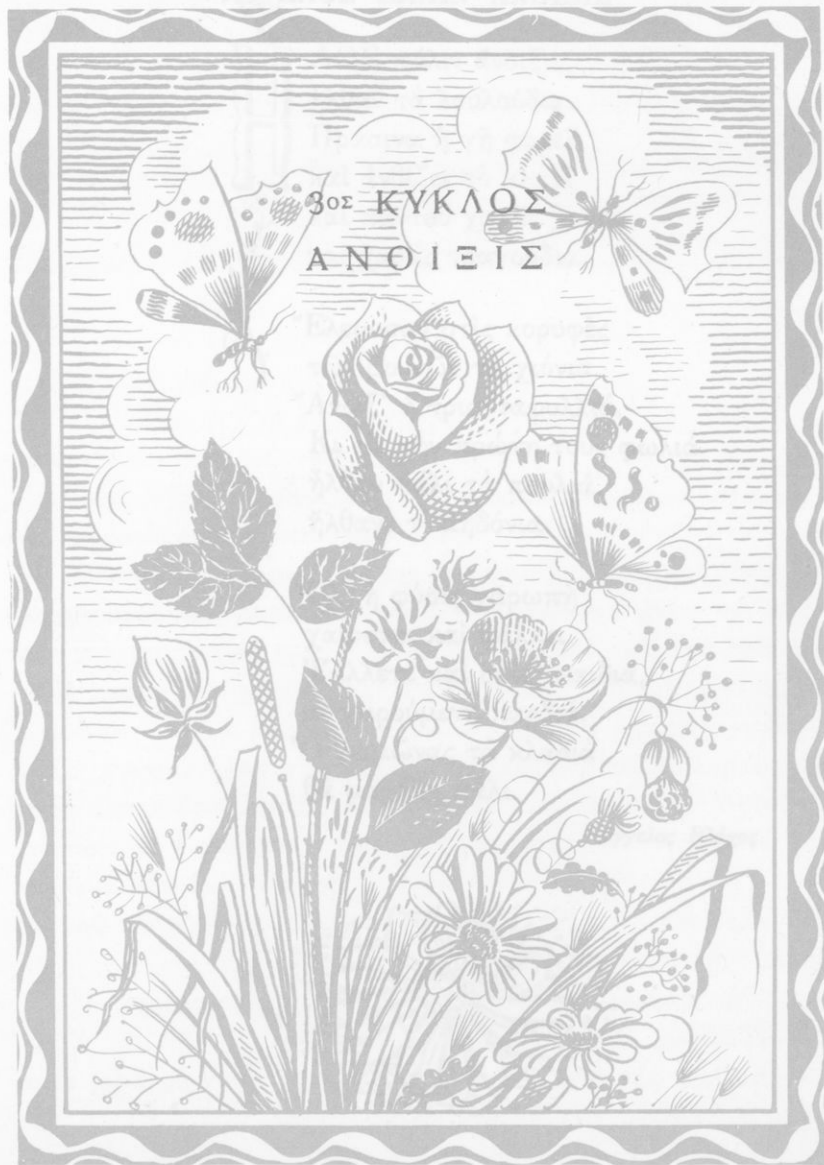
Κόπτε, κρηρῆς θεῖ, Ἑλληνοποιεῖται, κρηρῆς
 τῶν καὶ τῶν τῶν σκλάβων τὸ μαῦρο στῆθος τῶν.
 "Ἄς καταλάβῃ μὲ φῶγι, γὰρ πάντα ἄς καταλάβῃ,
 πῶς πολεμεῖ ὁ Ἑλλῆς, γὰρ ἐν τῶν γίνου σκλάβοι!

Ἑλληνοποιεῖται

Ἑλληνοποιεῖται

0

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

ΗΛΘΕ πάλιν ἀνοιξις,
ἤλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλειωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.

Ἄνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.

Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ἤλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ἤλθανε τ' ἀηδόνια.

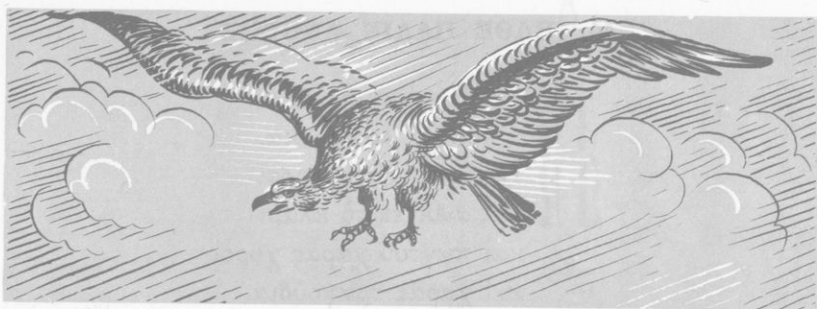
Ὅλ' ἡ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.

Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.

Ὁ χειμῶνας τὰ κλαδιά
θὰ μαράνη πάλι.

Ἄγγελος Βλάχος

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

“Ένα ποίμνιον ἔβοσκεν εἰς τὸ λιβάδι. Ἐξαφνα ἕνας αἰετὸς πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἕνα ἀρνί.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἠθέλησε δὲ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αἰετός. Ὁρμησε λοιπὸν μὲ πολὺν θόρυβον ἀπὸ ἕνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν ράχιν ἑνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβαλε ὅλην της τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς δι’ αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῆ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατῶρθωνε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ βράδου τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

- Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό;
- Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδίᾳ θέλει, αἰετός.

Κατὰ τὸν Αἰσώπον

46. Ο ΛΥΧΝΟΣ

“Ένας λύχνος είχε κατά τύχην πολύ έλαιον και έφεγγε πολύ. ”Ηρχισε λοιπόν να καυχᾶται δια τοῦτο και να λέγη:

—“Ιδέτε, ιδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον και ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῖμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν και δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἐλαφρὸς ἄνεμος και ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

“Ο ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζεται εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦ, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. “Όταν ὅμως ὁ λύχνος ἔσβησε και ἠθέλησε να τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

✦ Φέγγε, λύχνε, και σιώπα. Να μὴ λησμονῆς, ὅτι εἶσαι ἕνας κοινὸς λύχνος και ὅτι και τὸ ἐλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει. ○

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ μέρα :

— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τῆ γῆ, ποῦ τῶρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ξεκινᾶει
νὰ πᾶν στὸν οὐρανό.
Μα' ἐξαφνὰ φουσᾶει
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε μὲ ὄρμη.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Ὁ ἓνας αἰετὸς καὶ μία ἀλώπηξ ἔκαμαν τὴν συμφωνίαν νὰ κατοικήσουσι ὁ ἓνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εἶναι φίλοι. Καὶ ὁ μὲν αἰετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς ὑψηλοῦ δένδρου καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν του, ἡ δὲ ἀλώπηξ ἐχώθηκε κάτω ἀπὸ ἓνα θάμνον, ὁ ὁποῖος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ ἀλεπουδάκια της. Ἀφοῦ καὶ ὁ αἰετὸς ἐκλώσθησεν τὰ αὐγά του, ἐβγήκαν τρία αἰετόπουλα, τὰ ὁποῖα ἔτρεφε μὲ πολλὴν ἀγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγη, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρά τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσην λύπην ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἦθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χερσαῖον, ὁ δὲ ἀετός πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακράν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, πὺ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετός εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἀφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἶγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυρὰν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετός εἶδε τὰ σπλάγχνα, καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμὸν. Δὲν εἶδεν ὅμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερὰ, εὔρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακόν και άνόητον είναι να μισή κανείς τόν έχθρόν του φαίνεται από τόν έξής μύθον.

Δύο άνθρωποι έταξίδευον με τó ίδιον πλοϊον, αλλά ó ένας ήτο έχθρός του άλλου. Και μόλις εισήλθον εις τó πλοϊον ó μέν ένας έπηγε και εκάθισεν εις τήν πρῶραν, ó δέ άλλος εις τήν πρύμνην. Δέν ήθελον να βλέπη ó ένας τόν άλλον.

Αϊφνης έσηκώθη δυνατός άνεμος και έξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ό κίνδυνος να πνιγοϋν ήτο μεγάλος.

Τότε ó άνθρωπος, ó όποιος εκάθητο εις τήν πρύμνην ήρώτησεν ένα από τούς ναύτας του πλοϊου :

— Είπέ μου, ποϊον μέρος του πλοϊου θα βυθισθῆ πρώτον, αν ναυαγήσωμεν;

— Η πρῶρα, απήντησεν ó ναύτης.

— Τότε θα αποθάνω ευχαριστημένος, ειπεν, αφού θα ιδω τόν έχθρόν μου να πνίγεται πρωτύτερα από έμέ.

Κατά τόν Αϊσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία έλαφος, δια να ξεφύγη τούς κυνηγούς, πού τήν κατεδίωκον, έτρεξε και εκρύβη πίσω από ένα κλήμα. Όταν οι κυνηγοί ειχαν προσπεράσει, ή έλαφος ένόμισεν, ότι έπέρασε και ó κίνδυνος και, χωρίς να σκεφθῆ τίποτε άλλο, ήρχισε να τρώγη με λαιμαργίαν τó κλήμα, πού τήν έσωσεν.

Έπειτα από όλίγον οι κυνηγοί επέστρεψαν, διέκριναν μέσα από τά όλίγα φύλλα τήν έλαφον και τήν εκτύπησαν με τά βέλη των.

Τότε ή έτοιμοθάνατος έλαφος εκατάλαβε τó σφάλμα της και ειπε: « Καλά τά έπαθα. Διότι δέν έπρεπε να καταστρέψω τόν σωτήρά μου ». ○

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

“Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἓνα ξυλοκόπον. Ἦθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λιονταριοῦ; τὸν ἠρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὄχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὅμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα. ○

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεποῦ πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενήν τρῶπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, πού εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικά κτήματα, εἶχαν φυλάξει τὰ σακκίδια τῶν μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Ἀμέσως ἡ ἀλεποῦ ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί τῶν.

“Ὅταν ὅμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενή ὀπή δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἦρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἀλεποῦ, πού διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

— Ἄς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὐρῆκες τὴν εὐκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνης καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῆλθες. ○

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. Ένας όνος ήκουσε τόν τζιτζικαν νά τραγουδή και τόσον του ήρεσε, ώστε έλησμόνησε τί φωνήν έχει ο ίδιος και ένόμισε διά τουτο, ότι ήμπορεϊ και αυτός νά γίνη θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις όμως ήρχισε τους όγκανισμούς του, τά τζιτζικια έσιώπησαν από φόβον.

— Έσιώπησαν νικημένα! είπεν ο όνος.

✠ Όπως σιωπούν και τά άλλα πουλιά, όταν τó αηδόνη αρχίζη νά ψάλλη, τόν ειρωνεύθη μία άλεπού, που έτυχε νά διέρχεται εκεί κοντά. Ο

2. Μίαν ἄλλην φοράν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρνῃ μὲ μανίαν.

— Διατί μὲ κτυπᾷς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἴδιαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους πού ἐγελοῦσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδοῦ, ὅτι μὲ δέρνετε. Διατί αὐτὴ ἡ ἀδικία;

3. Μίαν ὅμως φοράν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύκος καὶ ἤθελε νὰ φάγῃ τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρίνεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον:

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ μὲ φάγῃς. Προηγουμένως ὅμως μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσει ἓνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἶσαι τόσο καλός!

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ὁ ὄνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσε ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσο δυνατὴν κλωτσιὰν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυματίσεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος μὲ ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινώνησαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ τὰ αὐγά. Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμινον σταυρόν, στεφανωμένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρωμα ἀγριο-λούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα:

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα;

Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σῦρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα
κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,

ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπαῆδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά 'χῃς χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλοι χαρὰι δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία!

Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκε-

τὲς κουλοῦρες μὲ αὐγὰ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθεράν τῆς καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἐπίσης μικρὲς («κοκκῶνες») διὰ τὰ μικρὰ τέχνα τῆς, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμίαι τῆς καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδῳ θὰ ῥθῆ κῤῥᾶ - κῤῥᾶ ἢ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσί-τσί, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποῦ θὰ ᾿χῃς σὰν ἀκούσης κῤῥᾶ - κῤῥᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρι : « Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί-τσί νὰ φᾶτε ! ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτὸς :

— Θὰ ᾿θῆ κουρούνα νὰ φέρῃ τσί - τσί.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρὸν τῶν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρὸν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορές κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα !

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω· καί, ἐνῶ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « Ὡ, γλυκύ μοι ἔαρ ! » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὥραϊα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὕπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, ποῦ περιφέρεται μὲ τὰς λαμπάδας ἀναμμένους. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἀνοιξίς στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὡσάν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ, γλυκὺ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιὰ, ποῦ προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Ἵστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὠραῖον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον ποῦ εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο : « μπε - μπέ! ».

Τὴν ἐσπέραν ἔφερον ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὠραίας, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκεῖνη εἶναι ἡ μεγαλύτερη.

Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωκεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτὴν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῆ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλος ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρᾶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπύρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἕως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γύρω ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν διάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή!

— Ἐμένα ἡ μάνα μου τὴν ἐστόλισε μοναχὴ της.

— Καὶ ξέρει νὰ κάνη λαμπάδες ἡ μάνα σου;

— Ὅχι, δὲν ξέρει; Ἄμ' τί θαρρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ἵστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, πού εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἀρνὶ τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις!

« Πασχαλινὰ διηγήματα »

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Νύχτα βαθειά, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἢ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
- Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
ὄλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιᾶς
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
ᾠ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκὲς,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ
κι ὄλοι γοργὰ πηγαίνουν
ἐκεῖ, πὺ ἀυγά κι ἀρνιά ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένουν.

N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο ἐκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο ἓνα μικρὸν χωρίον. Τὰ κόκκινα κεραμίδια τοῦ ἐσχημάτιζαν ὠραῖον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους.

Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτὰ καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνός καπνός ανυψώθη από ένα σπίτι και την ίδια στιγμή κραυγαί ήκούσθησαν:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Ο ένας από τους δύο όδοιπόρους έσηκώθη βιαστικά. Άμέσως άφησε τὸ έκδρομικόν του ραβδί και τὸ σακκιδίον του κάτω, έτοιμος νά τρέξη εἰς βοήθειαν. Ο άλλος τὸν έκράτησε: ○

— Ποῦ πηγαίνεις; Θά άργοπορήσωμεν. Δέν υπάρχουν άρκετοί νά βοηθήσουν; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας υποθέσεις;

Ο πρώτος όμως όδοιπόρος έτρεξε νά βοηθήση, χωρὶς νά δώση άπάντησιν. Ο δεύτερος τὸν ήκολούθησεν άργά-άργά και έβλεπεν από μακράν τί συνέβαινεν. Έμπρός από τὸ σπίτι, πὸν έκαίετο, μία μητέρα έφώναζεν άπληπισμένη:

— Τὰ παιδιά μου! Τὰ παιδιά μου!

Μόλις ήκουσε τὰς άπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ώρμησε πρὸς τήν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

Ολοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των:

— Άληθινὸ παλληκάρι! Εὐγέ του!

Και άλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Εἶναι χαμένος! ○

2. Ὑστερα από ὀλίγον όμως ὁ ξένος παρουσιάζεται και κρατεῖ εἰς τήν άγκάλην του δύο μικρὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα έδωσεν εἰς τήν μητέρα των. Δέν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καῆ τὰ μαλλιά του και εἶχε και μερικά άλλα άσήμαντα έγκαύματα.

Η μήτηρ άγκάλιασε με άπερίγραπτον στοργήν τὰ τέκνα της και έπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νά τοῦ δείξη τήν ευγνωμοσύνην της. Έκεῖνος όμως τήν έσήκωσε και τήν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξύ κατέρρευσε και ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

“Όταν συνητηθήσαν και πάλιν οί δύο όδοιπόροι, ήρώτησεν ό άδιάφορος:

— Ποίος σέ παρεκίνησε νά ριψοκινδυνεύσης τόσο πολύ;

Και ό άλλος απήντησεν :

«Έκεϊνος», πού μάς έδίδαξεν, ότι ό σπόρος πρέπει νά ταφῆ δια νά φέρη πολύν καρπόν.

Τότε ό πρώτος ήρώτησε και πάλιν :

— Ωραϊα όλα αυτά. Έάν όμως εθάπτεσο κάτω από τά έρείπια τῆς οικίας; Διότι μόλις είχες προφθάσει νά βγῆς και ή στέγη έπεσε.

Και ό γενναϊόφυχος όδοιπόρος απήντησε χαμογελών:

— Τότε θά ήμουν έγώ ό σπόρος. Και άληθινά θά έφερα πολύν καρπόν, όταν και άλλοι θά έμιμοῦντο τὸ παράδειγμά μου, νά σώσουν συνανθρώπους των κατά τήν ώραν μεγάλου κινδύνου.

Ό άλλος ήκουσε και ήσθάνθη έντροπήν. Έσιώπησεν άρκετήν ώραν. Έπειτα, εις μίαν στιγμήν, είπε :

— Μαζί έπηγαίναμεν εις τήν εκδρομήν, αλλά χωριστά έσκεπτόμεθα. Σε βεβαιῶ έντρέπομαι τώρα δια τόν έαυτόν μου. Μοῦ έδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς μου. Μπορεῖς νά είσαι βέβαιος, ότι αὐτήν τήν φοράν ό σπόρος, και χωρίς νά ταφῆ, έφερε καλόν καρπόν. Θα μιμηθῶ και έγώ τὸ παράδειγμά σου.

Ό φίλος του τοῦ έσφιξε τὸ χέρι με άγάπην και είπε:

— Ποτέ δέν ήμποροῦσα νά φαντασθῶ, ότι με τὸ μικρόν μου παράδειγμα έβοήθησα όχι δύο, αλλά τρεῖς ανθρώπους!

Ένοοῦσε όχι μόνον τὰ δύο μικρά παιδιά, πού έσώθησαν από τὰς φλόγας, αλλά και τόν φίλον του, πού έσώθη από τὸ έλάττωμα, πού είχε, τῆς άδιαφορίας δια τήν τύχην τῶν άλλων.

Κ. Ρωμαίος (Διασκευή)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.

Γλῶσσοι κόκκινες τὸ σπῖτι πᾶν νὰ φᾶνε.

— Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.

Μὰ ἓνας νιὸς χυμᾶ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!

“Ἐνας χωρικός γέρος τότε κοιτάζει

καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!

— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;

Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι!

Τέλλος Ἀγρας

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. Ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του.

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἱστιοφόρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσε εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν· μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσῃ εἰς τὴν πατρίδα. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκειὰ του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν ὅσον ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἢ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὀρφανοὶ ἀδελφοὶ του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῆ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἐσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῆ εἰς ποῖα μέρη ἔταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινούς ἐκείνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὠραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὄχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἢ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον : μὲ ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτι διὰ τὸ ἓνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελάκι, διὰ τὴν μικρὰν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδῆλι τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῆ ὁ καθείς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῶ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὐρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἕξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν. "Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ἡ καρδιά του! Ἐφθασαν τέλος πάντων.

Ἴδου, ξεχωρίζει ἡ κωνική κορυφή τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῆ καὶ τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στυλώνονται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! Ἄς ἤμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερά, ἄς ἤμποροῦσε νὰ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἤλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὡσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὅποιον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὀλονέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὡς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφρούς τὰ κύματα.

Ἴδου, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὅποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ἴδου! Ἐπρόβαλε τώρα καὶ ἡ οἰκία των! Ἴδου ἡ καπνοδόχη, ἡ ὅποια καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ. Ἴδου καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὅποιον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται : Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοὶ του; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; Ἡ μήπως ἐπῆραν εἶδησιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνη.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἢ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολὺ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. Ἄ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκρρ... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἢ ὅποια παρακολουθεῖ τὸν «Ἁγιον Νικόλαον», δεμένη μὲ χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾶ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ ὅσιν δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὡς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρα γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδικοὶ του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!

Ἄλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκεῖνη γυναῖκα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὅποια ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; Ἄ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὀρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

59. ΤΟ ΜΟΝΟ « ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ »

Καράβι ανοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὠρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χεῖλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! Ἄπιαστες
εὐχές, πού ὁ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὠρισες»,
τὴ μόνη εὐχὴ πού πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ἰωάννης Πολέμης

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ εἶχε κτισθῆ ἓν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὅμως ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἐξυπνοὶ καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἐρεχθέα.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεὸς, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξότερα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεοὺς. ○

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἤθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὠραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποῖαν ὤρισεν ὁ Ζεὺς, προσῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθησαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ Ἴλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρόνος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθῆσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσοῦν λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἄρτεμις μὲ τόξον καὶ βέλη, ἐτοίμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος, ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἡφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπισθεν τοῦ Διός ἐκάθητο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ πτερωτὰ του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα τὸ ἀνίκητον δόρυ τῆς. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμη. Τότε εἶπεν ὁ Ζεὺς:

— Ὅποιοι ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως.

Ἄμεσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εὐθὺς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνεπήδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαιτη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ οἱ λεπτοὶ του πόδες ἠτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν τῆς χειρᾶ καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν τῆς χειρᾶ. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Καὶ ἰδοῦ, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι τοῦ ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωποὺς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμη αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:
— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς. D

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην τῆς πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα

Χαρά σ' ἐσέ, χώρα λευκή καὶ χώρα εὐτυχημένη!
Καμμιά χώρα σ' ὅλη τῆ γῆ, καμμιά στήν οἰκουμένη
δὲν ἦρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι. Ὁ
Ἀπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν αἶτὸ καὶ σύννεφο κι ἀστέρι.
Ὅμως σ' ἐσὲ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίζωσ' ἢ ἀγάπη μου στὰ χόματά σου μόνο.

« Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶ »

Κωσιτῆς Παλαμᾶς

62. ΟΛΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

1. Είναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνε-
ται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κο-
ρυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταυγέτου, ὁ ὁποῖος
ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του
ὁ Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγια
ἀκτῖνες γεμίζουν τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐάν ἐξαίρεση κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς,
ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς
οἰκίσκους. Τὸ πλέον ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δειροφυ-
τευμένη ἀγορά, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ
τοῦ Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ
ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ
Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, πού νά τὴν ζώνουν γύρω καὶ νά τὴν
προφυλάττουν. «Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα
στήθη τῶν παλληκαριῶν τῆς!». Ἔτσι ἔλεγον.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν
ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιὰ. «Ολοὶ
οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἐχει ἔλθει ἡ εἶδησις, ὅτι ἡ μάχη ἤρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς
εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νά
φέρῃ τὴν εἶδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης. ○

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγήκεν ἀπὸ
μῖαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μι-
κρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιὰ, πού
ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον,
ὥστε νά σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἐ-

τσι ὅλοι μαζί ὤρμοῦσαν ἐπιθετικοὶ σάν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

Ἦταν αἱ ἀντίπαλοι ὁμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἐχάνετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

Ἦταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, πού ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὠρισμένην ἑορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρὶς ὄπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἦ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῆ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιά τῆς εἶχαν μαστιγωθῆ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῆ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομένει τοὺς πόνους, καὶ ἄς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἄς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεῦτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου. Ἡ σκιά τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνῃ τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπὸν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. Ὅταν ὅμως ἀναγνωρίσῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπὸν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ;...

— Ἐφονεύθησαν!

— Ἠλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἔτρεχε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν τῆς εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παιδιὰ συνέχιζαν ἀκόμη τὰς ὀρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεις καὶ τὸν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιὰ τῆς, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἤθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί. Ἔτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν τῆς μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν: «Ἄλλ' ἀφοῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῆ».

Ἔτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν τῆς, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

Κ. Ρωμαῖος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

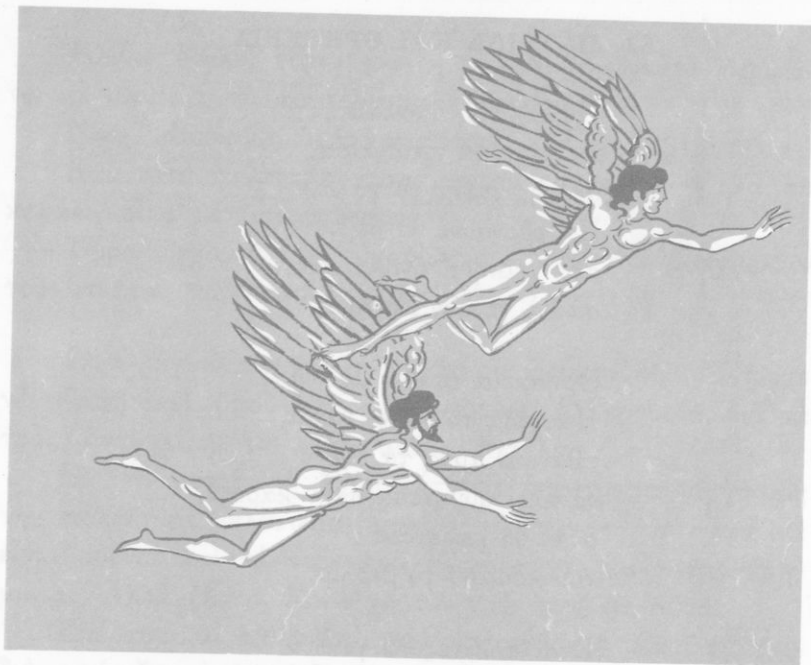
MΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάζετε τὰ παιδιά σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρνουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἔτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιά
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπύρος Μασσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἄφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλη ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῆς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις και να εξοδεύσης όσα χρήματα χρειάζεσαι. Ἄρκει τὰ ανάκτορά μου να γίνουιν τὰ ωραιότερα και τὰ πλουσιώτερα, πού υπάρχουν εις τόν κόσμον όλον.

Ὁ Δαίδαλος ἤρχισεν ἀμέσως τήν ἐργασίαν με ζῆλον και ἐπιμονήν. Εἰς ὀλίγον καιρόν τὰ ανάκτορα ὑψώθησαν ωραιότατα, με ὑψηλοὺς στύλους, με διαδρόμους, με μεγάλας αὐλάς, με δικαστήρια, με φυλακάς, με ναοὺς... Τὰ ανάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὠχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος και τόν Λαβύρινθον. Ὁ Λαβύρινθος ἦτο βαθύ και σκοτεινόν σπήλαιον, με δρόμους τόσον φιδωτοὺς, ὥστε, ὅστις εἰσῆρχετο ἐκεῖ μέσα, ἦτο ἀδύνατον να ἐξέλθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

Μέσα εις τόν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τόν Μινώταυρον, τρομερόν τέρας, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο με τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καταδικασμένοι εις θάνατον.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ανάκτορα και τόν Λαβύρινθον και ἐστόλισε τήν πρωτεύουσαν με φρουρία, ἀγάλματα και κρήνας, ἠθέλησε να ἐπιστρέψῃ εις Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῆ τόν ξένον τόπον και ὁ μέγας του πόθος ἦτο να ἐπανίδῃ τήν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ὁ Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τήν ἄδειαν να φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ και διὰ τοὺς ἐχθροὺς του ὁμοία φρουρία. Και μάλιστα διέταξε να φυλάττουιν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ να μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα και ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος με ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο να φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη να φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε να κατασκευάσῃ πτέρυγας και να πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εις τήν κατοικίαν του και με τήν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὁποίας ἐκόλλησε με κηρόν και θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εις

τούς ὤμους του. Κατεσκεύασε και διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἐν ζευγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρῶι, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱὸν του τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονὴν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστά αὐτὰ πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξιδιὸν μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῆς ἐμέ.

Ὁ Ἴκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιξαν τότε τὰς πτέρυγας των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ δύναμιν. Τί χαρὰ! Εἶχαν σωθῆ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἴκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερά τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱὸν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμα του. Τὸ ἔθαψεν ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδιὸν του πικραμένος.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἄλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξῆς (Διασκευὴ)

65. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΙΔΑ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μίδας. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα. ○

“Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἐβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

—“Ἀχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου!...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκεῖνη ὅμως ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὠραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν:

—“Ἄν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἤξιζαν!

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατιοῦ του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ:

—Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὐτυχισμένε βασιλεῦ, πὺ τίποτε δὲν σοῦ λείπει....

—Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμὸν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία μου, δὲν τὸ ἔχω.

—Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

—Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεταί χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

—Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἷς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὁποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδαας.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὖριον τὸ πρῶν ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξης θὰ γίνεται χρυσός.

Ἄσπρον τὴν νύκτα ὁ φιλόργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἐβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίζῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χεῖράς του ἐγένετο χρυσός.

Τρελὸς ἀπὸ τὴν χαρὰν του, κατέβη εἰς τὸν κῆπον.
Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγένοντο ὀλόχρυσα.

Ἀπὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν:

— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς
λέγει ὁ πατὴρ της.

Ἄλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγένετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, πού ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φω-
νάζῃ:

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἄλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὀλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

— Ἀκριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. Ἄς ἦτο δυνατὸν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδιά σου δὲν ἔχει παραδοθῆ ὀλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερὸν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουιν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἐτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ ὅποῖον εἶχεν ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἐγίναν ὅπως ἦσαν καὶ πρῖν.

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς:

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουιν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι. ○

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσοὺς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἷς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατὴρ τῶν ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. "Ὅταν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἢ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. "Ἐδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμων.

Ἦ ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

Ἦ ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

Ἦ ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἄλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὔρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἢ ὅποια παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἐνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὅποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἦ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλιν λυσιώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῴρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ἦ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας.

Ὁ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῆ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύτης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. "Ὅλοι ἔκπληκτοι παρετήρουν αὐτὸν εὐθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἠγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

"Ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἔκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντιάν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῶ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων.

Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντιίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἥρωικὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατὰ I. Σαραντιδῆν

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἄγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ὄταν αὐτὴ ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἄγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωήν της διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου της δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα της.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἥρωικὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην της, ἐώρταζον ἕκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἑορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρώιδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηναίων ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουσι μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους της.

Ἴδου καὶ ὁ ὅρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὄπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθὴς εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἄς εἶναι μάρτυρες τούτων ».

Κατὰ Λέοντα Μελά

68. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΔΡΟΥ

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἑθνικῆς μας ἐορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιὰ, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὄταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα ἠπέιλουν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἤλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληγώθη καιρίως. Τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπηλίπισθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιὰ μου, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, πού εἶχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μεῶν

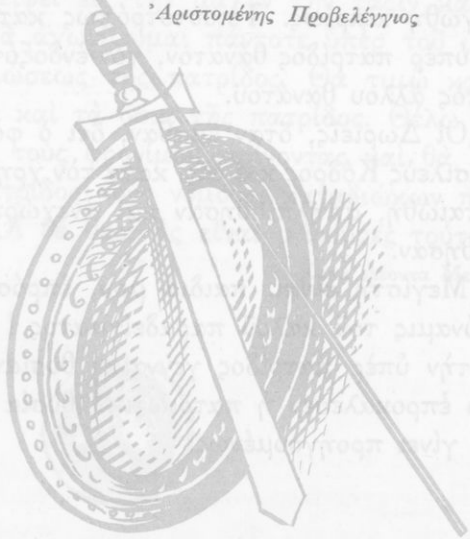
Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν !
Δόξα στὰ ὄπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἀγία ὄρμη,
νέαν ἄς πλάσωμε ἱστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμὴ.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.

Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνη
κι ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλοῦτη του εἶχον γίνεαι παροιμιώδη. Ὑπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλοῦτου τούτου βασιλέως.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλοῦτη του ἤθελον θαμβῶσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλη-

νος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἑλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσαρεστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἔθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα των ἀξίεπαινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαιμόνως δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγὼν, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροΐσου ἐσπρωξάν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροΐσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κῦρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασιλείον του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσεν νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἠτοιμάσθη καὶ ὁ Κροΐσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς :

— Σόλων !, Σόλων !, Σόλων !

Ὁ Κῦρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροΐσος ἐπεκαλεῖτο.

Ὁ Κροΐσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκεῖνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροΐσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροΐσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιουτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροΐσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἔσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μεῶν

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμη ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογοι.

Οἱ Δόλογοι ἦσαν λαὸς ἑλληνικός. Οἱ περίξ ὁμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν :

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῆτε».

Οἱ Δόλογοι διέβησαν τὴν ἱεράν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευ-

θύνσεις. Παρατήρουν νὰ εὗρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἴστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρηκαν πολὺ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῆ ἡλιαδὴ νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιοιουτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὠραίας ἐλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

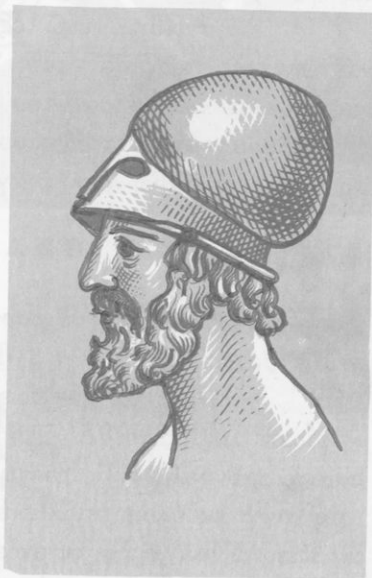
Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπόπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη. ◉

Ἡ ἐξορία αὕτη ἐλέγετο ἐξοστρακισμός, ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κεράμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἠθελε νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερον αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὄστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάσουν εἰς ἕξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὁ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὄστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

“Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωκεν ὄστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα « Ἀριστείδης ».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην ;

Ὁ χωρικός ἀπήντησεν :

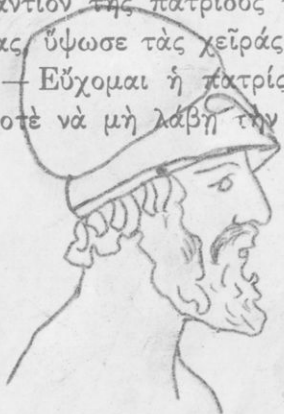
— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἄλλ’ ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

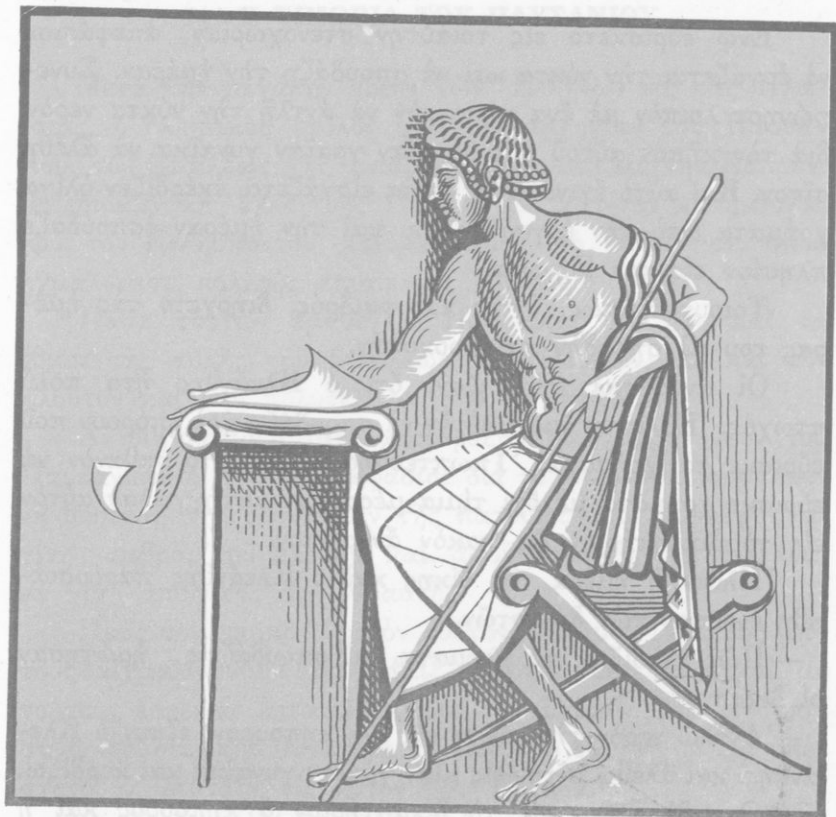
Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ’ ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὄστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν.

Ὁ Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσο εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ Ἰ. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἐξ ἑνὸς τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐν Ἀθήναις ἕνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε γονεῖς εἶχεν, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἕνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίξῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ;

Ἐνῷ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάζη τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἕνα κηπουρὸν νὰ ἀντλή τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἔγινε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτοτρόπως, ὑγιῆς καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάζη καὶ ἠπόρουν ποῦ εὕρισκε τὰ χρήματα. Ὑπωπετεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὕρισκε χρήματα μὲ ὄχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις ; ἠρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἕνα κηπουρὸν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπῆνεσαν. Ἦθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποῦ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τῶρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάζη ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

74. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

Μετά την μεγάλην νίκη των Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηθύνθη πρὸς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἠχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Πausανίας τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Πausανίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου, καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεῖς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ με τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηι τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Πausανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Πausανίας ἐφόρει περσικὰς στολάς καὶ ἐζήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μετ' ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

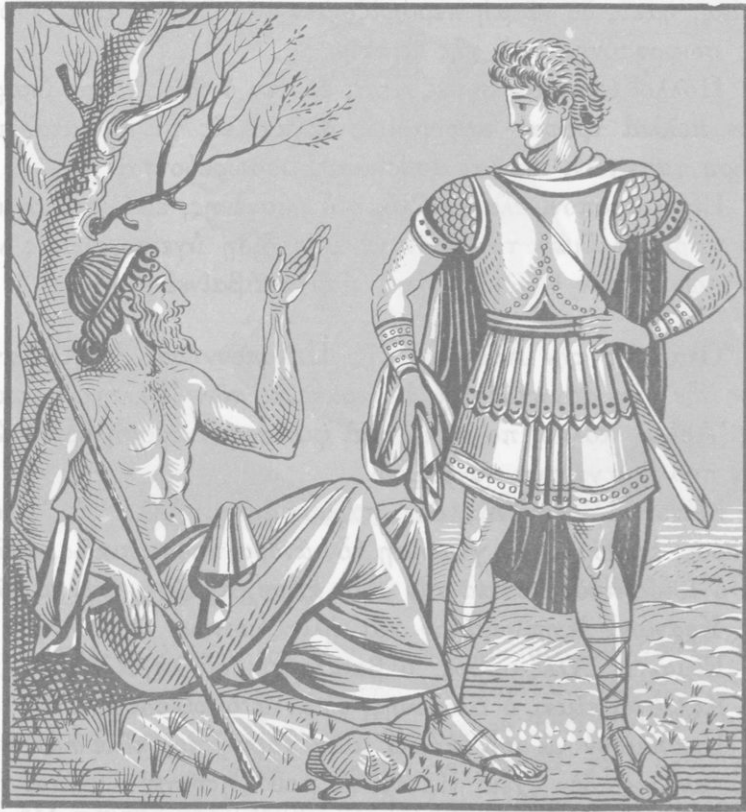
Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ τὰ ἀπολογηθῆ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἠθωώθη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας τὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε τὰ συνεννοῆται μετὰ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μετὰ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μετὰ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausανίας ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἤτο ἐπιτετραμμένον τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφήρσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πausανίας ἀπέθανε μετὰ ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τὴν πείναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανῶ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ. ○

Κατὰ I. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ αἰοδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

υγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὀρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλαὶ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἀτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ υγείαν, ἡμεῖς νὰ πρᾶττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν υγείαν ἀντιβαίνει.

“Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὔρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἠλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς ;

— Ἐχω, ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ἄλλο Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε :

— Ἄν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἤμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελά

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξύ των πολλών προτερημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρά τοὺς ἐχθροὺς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σωζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῶ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρά δοῦλοι τῶν τυράνων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισεν βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἄδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἄρτοποιούς της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιουτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὐεργέτην της.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὠραῖα φαγητὰ τῆς Ἄδας ἐγέυετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς τὸν ὁ παιδαγωγός του Λεωνίδα. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωινὸς του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῶ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικου τοῦ διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν μερικὸς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνας, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πῖν. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τοὺς ἵππεῖς του καὶ παρατήρησεν, ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίση, εἰς τὰ διψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πῖνῃ, οἱ δὲ Μακεδόνας του νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύμασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώναξαν :

—Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα. Ἄλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελά

77. ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΛΕΟΝΤΟΣ

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλος τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἓνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῆ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῆ, ἐκρύβη εἰς ἓν δάσος, μέσα εἰς ἓν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῶ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἰς λέων.

— Ἀλλοίμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον ὠχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθειᾶν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἓνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος ὁ ὁποῖος κατέλαβε τῶρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

Ἄλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολούθει νὰ κρατῆ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐζήτηε ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἷμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἣ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγένετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἐκείνη ἡμέρα ὁ λέων ἠγάπησε πολὺν τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερον εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφήν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθοίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. Ὁ δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὀρμᾷ κατ' ἐπάνω του ἕνας φοβερὸς λέων μὲ λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσε.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μὲ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείχῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

Ὁ βασιλεύς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγῆθη πῶς εὔρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνηγήθησαν πάλιν ἐκεῖ.

Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ὁ βασιλεύς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

Ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὲ χαρίστηκε τὸν Βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸν λέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὄλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιοῦτοτρόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

78. Η ΚΡΑΤΗΣΙΚΛΕΙΑ

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς ὀμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἄλλ' ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιᾶτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

—Ἐάν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλοῦ καὶ θὰ ἤμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στεῖλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελές διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

«Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραίας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Ἐποιοῦνται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατρίαν. ○

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, πού πρωτοσπείρατε
 τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
 λαχταρισμένο δῶρο
 στὴ σκλαβωμένη γῆ

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
 τὰ στάχυα καρποφόρα,
 τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
 μᾶς γίνατε ὀδηγοί. ○

Σὰν ἥσχιοι μεγαλόκορμοι
 κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
 σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
 στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
 κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
 ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
 κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
 χρυσᾶ λιβανιστήρια,
 γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
 τὰ χεῖλη μας ὑμνοῦν.

Και πλέκοντας τὰ χέρια μας
 τῆς δόξας τὰ στεφάνια
 — δική μας περηφάνεια —
 στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθές ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραιαν ἐκδρομὴν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ ! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερον ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἴδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῆ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποῦ βλέπετε. Ἐλάτε μαζί μου.

Ἐφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὄταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκρέμαντο αἱ μελίσσαι.

Αἱ μέλισσαι ὤρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπίς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευον καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐζαλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουινὰ ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὀλόκληρον ἐκύλισε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθήσαμεν κάτω ἀπὸ ἓνα μέγαν δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὄπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφευεν. Ἡ μία ἦτο κάττισπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χροῶμα τοῦ μελιού. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὄπας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμάται ἀπὸ μέλι.

3.— Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἠρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ κύριος Κώστας ἀπεκρίθη :

— Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσι ἔχει τὴν βασίλισσάν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἄλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγά διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέα βασιλίσσαι. Ἐτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σάν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει· πηγαίνει ἀλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρωί. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μετὰ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιάς.

Ἀὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

“Ηλιε μου,
 έβγα, ήλιε μου,
 πού κάνεις τὸ χωράφι
 και γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
 ήλιε μου, ήλιε μου,
 τὸ ρόδο και τ' ἀγκάθι,
 φέξε ὡς τοῦ γιालοῦ τὰ βάθη.

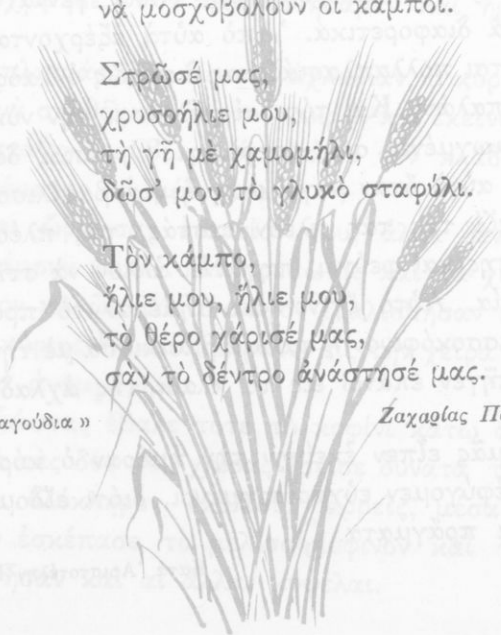
Τὸ νερό,
 φέξε μου, ήλιε μου,
 νὰ τρέχη και νὰ λάμπη,
 νὰ μωσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στροῶσέ μας,
 χρυσοήλιε μου,
 τὴ γῆ μὲ χαμομήλι,
 δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
 ήλιε μου, ήλιε μου,
 τὸ θέρο χάρισέ μας,
 σάν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικὰ τραγοῦδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ὁμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω. ○

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μου ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωίαν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, ὡς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἔφάνη περιέργον· τί νὰ τὰ ἤθελον ;

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιὰ μικρούλια ; ἤρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς τοῦ κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, ὅμοιοι μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

— Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὀλίγον ἔβαλα, πολὺ ὀλίγον. Θὰ ἰδῆς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν ὅμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῆ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει μὲ ἐφημερίδας. Ἐρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἕως ὅτου νὰ ρίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἤδη φαγωθῆ. Καὶ ἤκουες ἕνα θόρυβον ἀδιάκοπον, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ὡς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν των στενοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσσουν. Ὅ ἀλλάξουν τρεῖς φορὰς ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εὐρίσκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν ὅσον ἠδυνάμην. Αἱ καλαμωταὶ εἶχον γίνει ἐξ. Ὁ θεῖος ἔκοπτεν ὀλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὀλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἕν ἄκρον, τὸ ἐφαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἕως ἕξ φορές τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαρὰς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὡς νὰ ἐζήτουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεΐκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφήν.

— Κάθησε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθησα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. Ὅσοι σκώληκες εἶχον χαρτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῆ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἐπλεκεν ὀλόγουρά του. Ἐπλεκε τὸν μετὰξινόν του πέπλον καὶ ὀλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδῳ ἦτο ὀλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτόν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς ὀμίχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μετὰξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὄλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἤπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

—“Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῆς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλοι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἦλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδησαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἕως ὀκτώ χιλιάδας.

Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἔγνεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4. — Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλὰ. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα - δυὸ ἀρνιά ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

«Ἡ Πατριδα μας» (Διασκευὴ)

Ἀνδρέας Κασκαβίτσας

83. Τ Ο Χ Ω Ρ Ι Ο

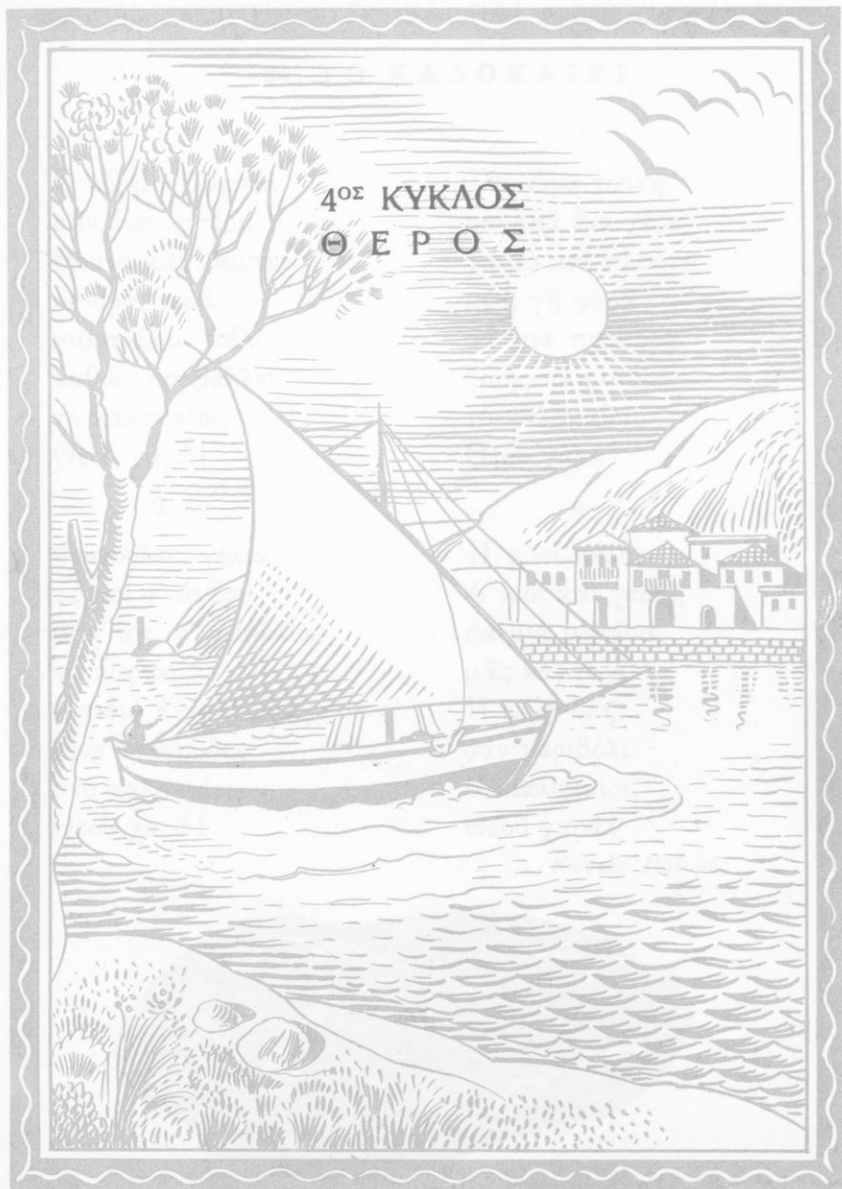
Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
πὸ μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσᾷ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίξει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

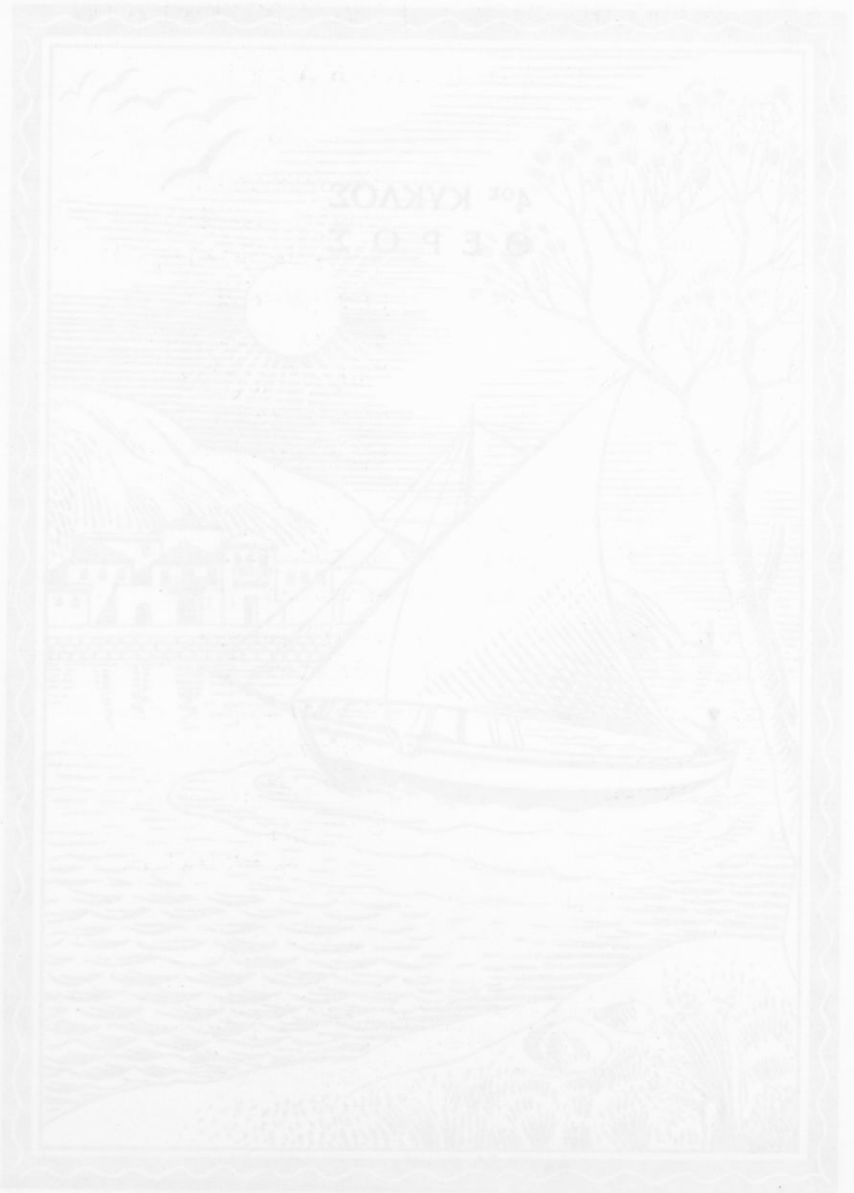
Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιές μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῆ καὶ στάχια νὰ θερίση,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν κρῦα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χωρικός ἐκεῖ νὰ προσκυνήση.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἰωάννης Πολέμης

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ὁ κόσμος λάμπει
σάν ἓνα ἀστέρι.
Βουνὰ καὶ κάμποι
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιά ἀγγελούδια
λένε τραγουδία
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

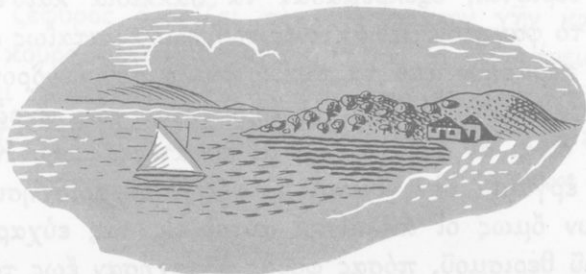
3

Τὴν ὥρα τούτη
σκορπᾷ ἓνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα,
ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ὦ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μαῶς καρτερᾷ.
Ἡ φύσι ὄλη
σάν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

Κωστής Παλαμᾶς

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστήν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐκάστην πρωίαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὀλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἓν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρωί, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυσ μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ὡσὰν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωηραὶ θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μανδήλαν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτερόν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυσ. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὅποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαιῶς ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορὰς ἐβράχησαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίαν ἔδοκίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ἄμωσ τῶρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιάν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀλωνίσουν τὸν σῆτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

*Θερίσει' ἀλωνίσετε,
δεματοκουβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.*

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, πού θὰ ζυμῶσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιὰ τῆς κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσην τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, πού τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλά εἰς τὸ σπίτι.

Ὁ ἥλιος, ἀργὰ - ἀργὰ, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάριστος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. "Ὅλαι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαραυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης

Στ' άλωνια, καλοσάρωτα και ξεχορταριασμένα,
 θα ξαπλωθούν οι θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξιίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει και μασᾶ περνῶντας ἡ ροκάνα·
 πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
 Τὰ βόιδια σέρνουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
 και δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόιδια κυβερνῶντας,
 ὠραία ἀρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἡ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' ἄλωνιού, μετὸ κρασί στο γόνα,
 κερνᾶ τοὺς ξένους, πού περνοῦν, και κράζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἕνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχές για τὴ σοδειά, κάθε φορά πού πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μετ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυαρα στὰ οὐράνια ἀναπετῶντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο και τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στο φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῆ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἀν καρτερῆ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια και τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μετὸ πῆδημα, μετὸ τὴ ματιά τὰ μάτια.
 Φτερό τοῦ νιοῦ τὸ πῆδημα, σοφὴ ἡ ματιά τοῦ γέρου.
 Ἄβρεχη κι ἄκαχη ἡ σοδειά σηκώνεται ἀπ' τ' ἄλωνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρια, τροφοδότισσα γεμίζει τίς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ἦλθες, ἦλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό Του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στις μυρτιές κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρά
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἑλαφρὰ πτερὰ.

Τὰ μελίτσια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηδός

Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ ὄτᾳ σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδιά σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλη σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἄριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιᾷ αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηνειὸς ποταμὸς.

Διὰ τὴν διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῆς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὕτη εἶναι ἐπὶ τῆς Ὅσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ τοῦ εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου· νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνης τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἤρεμος ὁ Πηνειὸς κυλίει τὰ ρεῦματά του ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἄριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνῶδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρῶζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διαυγῆ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Ἐκ τῆς ἀπορίας τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτούς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἰτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμούς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασί-
νου χρώματος.

Τὰ ὄψα σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυδαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶρος.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνεῖδς νὰ ρέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηνεῖδς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ, εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεύματά του ὁ Πηνεῖδς μὲ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον.

Κατὰ I. Σαραντίδην

89. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΕΞΥΠΝΑ

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωίας ἀναγγείλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του πτερώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορές πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθύς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολυχρωμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοερούς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνά. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γειμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὔρα τῆς πρωίας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τόσον ὠραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθηται ὀπισθεν ἑνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῆ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾠσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδών, δὲν δύναται κανεῖς νὰ ἀντιληφθῆ. Διότι εἰς ὄλον τὸ δάσος ἀντηγεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ἄσμα τῆς.

Οἱ κύνθοροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὐοσμὸν χλόην καὶ ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολυχρώμα ἄνθη βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὄλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σείονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐντὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἴφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα φωνὴ ὀξυτάτη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἰέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιοτοτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος σιγή. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμή περνᾷ. Τὸ ὄρνεον ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοικοι τοῦ δάσους φαγερόνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητά των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διασκευή)

Θ. Μακροπούλου

90. Η ΠΡΩΙΑ

Ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
 ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
 ὑμνεῖ τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
 Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῆς.

Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
 τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
 ὦ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
 Ἐκεῖνον, πού μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
 σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
 σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
 σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη·
 ὅστις σηκώνεται πρῶτι,
 ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
 ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Πανασσός »

Ἡλίας Τανταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές και μύρα
φέρνει τ' άγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στή φτέρη.

Κρούσταλλα γῦρο
νερά, πού τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τή χλόη ἔχουν.

Δροσιές και μύρα
φέρνει τ' άγέρι·
σάν τί νά λέγη,
τάχα ποιός ξέρει;

Κάτι άκούω
στήν έξοχή
νά ψιθυρίζη
μιά προσευχή.

*Α, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μέ χίλια στόματα
λέν τὰ λουλούδια!

*Η φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, πού δίνει
κάθε εὐλογία.

α Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΟΤὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπτον λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαῖσιον κάτω τοῦ παραθύρου. 10

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἤθη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἄλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μου ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάχευσε. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μου ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἰκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἤτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλισιν. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἦδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι και τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελειώσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὡσὰν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοιξῶ, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. Ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοιχτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτὰ. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοιχτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσι τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του.

Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν.

Ἐφημερίς « Ἀκρόπολις »

Ἰωάννης Κονδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Ἐἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατασκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων. ○

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν τοῦ στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὡσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέχνα.

Μίαν πνιγηρὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθέριζον. Αἰφνης δυναταὶ κωδωνοκρουσαὶ ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοὶ τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περικυκλωθῆ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῆ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε νὰ ἀναφλέγηται.

Ἐνῶ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατόν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ ὄρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ τοὺς ὁποίους φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περικυκλώσει.

Ἡ δυστυχῆς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ περίξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὄρμᾳ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὁποῖον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν ἑνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὄρμᾳ διὰ δευτέραν φοράν ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξύ εἶχον δυναμώσει. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγὰς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ὄρμᾳ ἀκράτητος διὰ τρίτην φοράν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσοὺς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἥρωικὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἄλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγὰς τῆς τοὺς δύο νεοσσοὺς τῆς, οἱ ὁποῖοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἄριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευὴ)

94. Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ

‘Ο Έλληνικός λαός εις τὰς ἀντιλήψεις του περι ζώων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἕνα ζῶον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλή εὐμορφα, ἐὰν ζῆ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῆ εἰς βάρους του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ’ ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποῖαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαός τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὠραία :

- Ποῦ ἦσουν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἦρθες τὸ πρωὶ βρογμένη ;
- Ἡμουνα πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Αὔγουστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῆ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένο πουλι» διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε περὶ σσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἄμα βραδυάση καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνη ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἕνα δένδρον καὶ παραμονεύει. Τὰ μάτια της τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὡσὰν νὰ τοὺς ἔχη ἔμπρὸς εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ’ ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικούς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμιση χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά της.

Καὶ ὁμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὁποῖος σφάζει ἑκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζώην, ἀκόμη κανεῖς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρῶνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρῆνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῆ τόσῃ λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα »

Στέφανος Γρανίτσας

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλῖνα τὴν φωλεάν της, Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆχαν ἀπὸ τ' αὐγά τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἦσαν πολὺ εὐτυχησμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὗρουν φωλεάς.

Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ μεστῶνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ σκοτώσουν ἴσως τὰ μικρὰ της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἴπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλῖνα εὔρε τὰ παιδιά της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἀκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἠκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὖριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱὸν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλῖνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :

— Μὴ φοβῆσθε, παιδιά μου. Ἄν περιμένῃ ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὄλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναζαν ἀπὸ μακρὰν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα-Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : «Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἤμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ θερισμὸν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

— Ἐννοια σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανέλαβεν ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἐξάδελφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάρμπα-Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναζεν : «Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἤμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε : «Ἄκουσε, Χρῖστο ! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὐριον πρωὶ-πρωὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἅμα ἕνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένη τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια τῆς καὶ ἔγινε ἄφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΥΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερά
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.

Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μαῖς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἓνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

Ἄλλὰ γιατίι
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερά οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
Ἔχει φωλιά
κι ἔχει πουλιά
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ τὰίρι, πού τὰ σκέπει.

"Όσο καλά
 ποῦναι ψηλά,
 χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
 πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
 Μὲ συλλογὴ
 καὶ μὲ στοργή
 μαζεύει τὰ φτεράκια του
 καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
 κάθε σκοπό,
 πού ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
 ξανθὸ κορυδαλλάκι !
 Εὐλογητὸς
 ἄς εἶν' Αὐτός,
 πού στόλισε τὴν ἀνοιξι
 μὲ σὰν ἑσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αἶμα βαδίζῃ καὶ μὲ τὰ τέσσερα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβᾶ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσερα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία : «Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσερα».

Ὅσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διότι, ἂν εἶναι καινουργῆς, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλευρῶς εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσι τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γῦρο εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνόν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Ὅταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἕως ὅτου κοιμηθῆ.

“Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἓν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα τὴν ὁποῖαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. “Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

“Ὅταν καταδιώκηται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. “Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ’ ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. “Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδήσει δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι’ ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἅμα ὁ ἀσβὸς σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσβὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοιξῇ πολλὰς ὀπὰς, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῆ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἠρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν τῆς. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν τῆς ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιὰ τῆς ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θῆραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργοὺς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἓνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιὰ τῆς.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιὰ μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

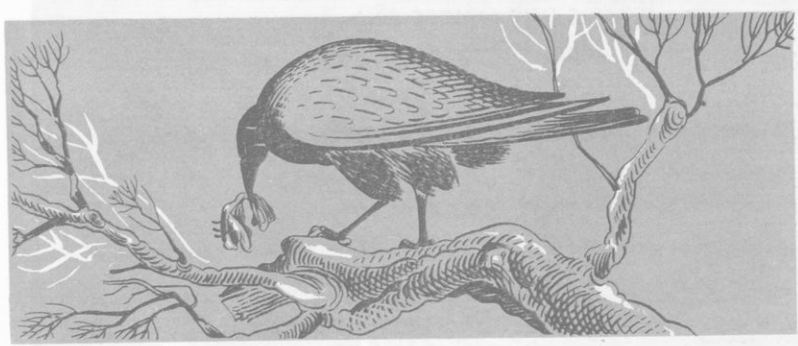
Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς ἐπήδησε καὶ ἐφώναξε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά!!

— Ἄ, εὔγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δουλειά σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα »

Στέφανος Γραντίσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΧΗ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὕψηλὴν
 κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
 μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
 καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
 ἀλώπηξ ἴσταται δολία,
 τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾶ
 τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
 ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ της!
 Τί ὕψος! Κι εἶναι πτερωτὸς
 ὁ εὐτυχὴς ἰδιοκτῆτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾶ
 εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρη·
 βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾶ
 καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὤρισες ἐδῶ,
 ἄερα, φίλτατε, νὰ πάρης·
 τρελαίνομαι, ὅταν σέ ἰδῶ.
 Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
 τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
 Τί κρῖμα! Ἄν εἶχες καὶ φωνήν
 θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνὴν δέν ἔχω ; νὰ χαθῆς!
 (ἐντός του εἶπε). Θὰ σέ δεῖξω·
 περίμενε, νὰ τρελαθῆς,
 μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοιγείς
 δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάζει
 καὶ πάφ ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
 καὶ χάπ ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ἄκόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
 καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
 γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνόν
 τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας :

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
 μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
 πῶς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
 τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικὰ »

Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Ὁ ἄπο μικρὸς ὁ Ζῶης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρωα τῆς ζωῆς. Ὁὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν—ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἑπείρου Γραμμένον—ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλή του μήτηρ. Τὸ θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζῶης δὲν τὸ ἐλησμόνησε ποτέ.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητριὰ δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζώην : Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῆ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητριάν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξίεπαινος, μικρέ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεύς, πὺ βοθηεῖς τὴν μητριάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ

Ὁ Ζώης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἠγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητριᾶς.

Ὡ ! Ἦτο πολὺ δυστυχῆς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώην».

Ἐπτά ὀλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικὸν κακομεταχείρισιν τῆς μητριᾶς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὔρῃ ὀλίγην τροφήν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἠνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου—ξυπόλητος καὶ κακοενδεδυμένος—χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αἴφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρὸς του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτεύουσας.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὔρη ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητριά. Παρακάλεσεν εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῆ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῆ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο ; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιά καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βᾶθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῆ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν :

— Καὶ Σὺ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλὴ Σου Μητέρα μετὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾶς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιά. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακὴ, Κυρια-

κή τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὄλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμη.

Αἴφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης—ὁ κύριος Χατζηνίκου— στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχησμένον ! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν του καὶ τὸν πόνον του !

Ὁ Ἐκεῖνην τὴν στιγμήν ἐξυπνᾷ ὁ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώ-
νεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ
μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκο-
δεσπότην. **ΟΙ**

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου ; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πο-
νετικὸς Ἡπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνη ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπη-
ρέτας του καὶ τοὺς συνιστᾷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί.
Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύ-
χεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί,
τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπὲρται εἰσάγουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ
παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλοῦ-
τος ! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι ! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ
τοῦ ὀμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ
ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῆ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέ-
ρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζώης πρῶτην φο-
ρὰν ἀντικρύζει τόσην καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος ! Τὸν περι-
ποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱὸς του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

Ὁ Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διήλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

Ὁ Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὕρσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀκούει μὲ προσοχὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθῆς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ὁ Ζώης δὲν δύναται νὰ ὀμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

Ὁ μικρὸς Ἠπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ὡς εἶναι ὑπηρέται. Καὶ φέρεται μὲ διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὀμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

‘Ο Ζώης ὅμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ;

— Τὰ ἔμαθην, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

‘Ο μικρὸς, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρὸς, ἐμελέτα.

‘Εποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. Ἑλλάς ὡς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

‘Ο Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὅποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις : «Σταυρέ, βοήθει !».

Πόσῃ χαρὰν ἠσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκείνας λέξεις !

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη τυχαίως καὶ ἐξήλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. ‘Ο Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. Ἀντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι’ αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαξαν ; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ’ ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύσει τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Ἔχω πληροφορηθῆ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σέ συγχαίρω. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι πρέπει τώρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζεσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σοῦ μένη καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ εἶπη λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχήν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαθάνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχη εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσῃν προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠION ΤΟΥ

Ὅλιγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιθεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετάς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσῃν χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

—Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζώην, τὸν ὁποῖον ἀντίκρυσες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ κρύον! Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὐρῆκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὀλόκληρος ἢ ἐπιχείρησις ἔμεινε εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζῶης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὄρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωκεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μέγαλον πρότυπον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφημοὺς τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἁγίου Ὀρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶν συμπατριῶταί του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὄρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὄρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζῶης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφήκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ « Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ » (Διασκευὴ) Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. "Όσοι έταξίδευσαν με τόν σιδηρόδρομον θά παρατήρησαν ίσως, ότι και από τά δύο μέρη τών γραμμών είναι κτισμένα κατά διαστήματα μικρά παραπήγματα. Τά παραπήγματα αυτά λέγονται φυλάκια.

Οί φύλακες, οί όποιοι ζοϋν μέσα εις τά φυλάκια, έχουν ώς μόνην των έργασίαν νά προσέχουν αν είναι έν τάξει αί γραμμάι. Έτσι κάθε ήμέραν ό φύλαξ έξετάζει τó τμήμα τής σιδηροδρομικής γραμμής, τó όποϊον εύρίσκεται ανάμεσα εις τó ιδιχόν του παράπηγμα και εις τó παράπηγμα τοϋ άλλου φύλακος, ό όποϊος εύρίσκεται εις άρκετήν άπόστασιν από τó ιδιχόν του.

"Αν εύρη τήν γραμμήν έν τάξει, τότε τήν ώρα, πού πρόκειται νά περάση τó τραϊνο, στέκει έμπρός εις τó παράπηγμά του, κρατῶν εις τήν χειρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα.

Ἄν ὁμως εὕρη, ὅτι κάπου ἢ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἔξαφνα ἔχη σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὀδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐνοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφή καὶ χαθῆ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῆ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερὰ θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγίνεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέρασμά του ἐξερρίζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομμάτιασε τὸ σύρμα.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἠσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

3. Ὁ κεραυνὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς καὶ τὰς διεσχόρπισε γῦρο. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιά καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου ! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον ! Θὰ χαθῆ

τόσος κόσμος ! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα γυρὸ τοῦ.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας τοῦ δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὀρθιος. Ἐκράτει εἰς τὴν χειρὰ τοῦ τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβῆσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν τοῦ, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανόν καὶ ὀρθιος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανόν ὅσον ἡμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιά τοῦ καίεται τὸ παράπηγμά τοῦ καὶ μαζί μὲ αὐτὸ ὅλη τοῦ ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὡς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφὴν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος !, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὁδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανόν καὶ ἠλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξητλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἰατρός, ὁ ὁποῖος συνῶδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατῶρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ. ○

Διασκευῆ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

G. A. Méyas

101. ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ

“Ένας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἑφημερίδας, ὅτι ζητεῖ ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἕνα.

“Ένας φίλος τοῦ ἐμπόρου, πού τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῆ διόλου εἰς τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἠρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, πού δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῶ δύο ἄλλοι εἶχον ;

— Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλῦτερον συστατικόν. Μάλιστα ὄχι ἕνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῆ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἔκλεισε τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. Ἐπειτα ἔδωσε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, πού ἐμπῆκε κατόπιν, πρᾶγμα, πού φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. Ἐπίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῆ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσῆκωσε τὸ βιβλίον, πού ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμα τὸ ἴδιον, οὔτε κἂν ἐκινήθησαν.

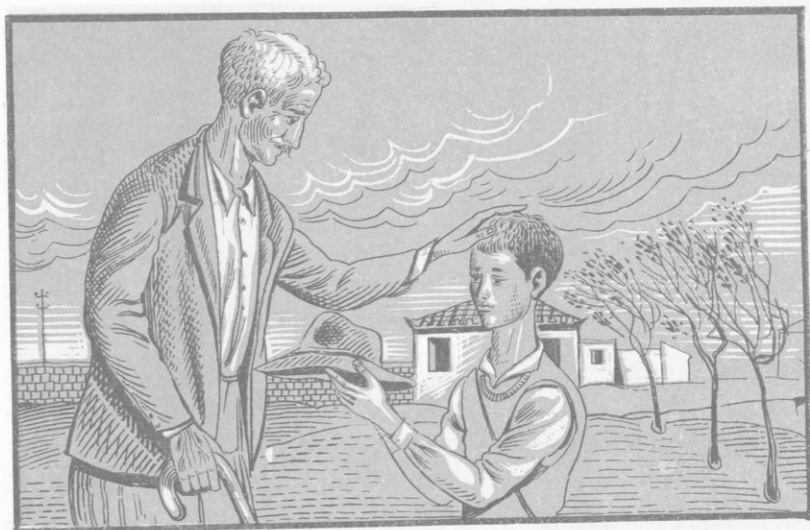
— Ἀλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἴδου καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειρὰν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῆ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρά. Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνηθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρά εἰς ὅσα κολακευτικὰ γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

—“Όχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου, ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μάθημα, πὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ !

Κ. Ρωμαῖος

102. Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέροντος ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμὴν, πού τὰ δύο παιδιά ἔφθασαν πλησίον τοῦ γέροντος, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακρὰν. Ὁ γέροντος ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξτε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλο μου, διότι δὲν ἔμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴν τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιά ὅμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, πού ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν

ἀμέσως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τοῦ εἶπη τίποτε ὁ γέρον, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασε τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισε, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ εἶπη : « Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου ».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιὰ καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκείνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε :

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἶπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιὰ ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἓνας γέρον ἐπήγαιεν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, ποῦ ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρον δὲν ἤμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζον μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του ! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.

Ὅλα τὰ παιδιὰ ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιὰ ὅμως ἐκοκκίνισαν ἀπὸ ἐντροπήν δὲν ἐτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπίῃ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ

τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἓν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἴσοδος του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον οἱ μητέρες μετὰ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γραιῖαι καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μετὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἠκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μετὰ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐνοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ χαιρετίσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανεβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν, τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἴφνης ἀκούεται μία φωνή :

— Ἄχ ! τί ἔπαθα !

Ὅλοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Μανώλη, ἑνὸς νέου μετὰ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μετὰ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἠρώτησεν :

— Τί ἔπαθες παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, πού ἔτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας !

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη ;

— Τώρα...ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἡ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω !

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερο καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μὴ ! ἐπανέλαβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρον, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴ μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὡς νὰ ἠλεκτρίσθη ἀπὸ τοὺς ἰδίους του λόγους, ὤρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φοράν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατάρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμῆνοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχησμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπήδα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμή αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπη πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὑρισκον εἰς αὐτὸ πολλά λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἠσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσῃς τὴ μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια ὀλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν στι-

γμήν, κατά την οποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπη. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε.....

Αἴφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ νὰ βλέπη καλύτερα.

Ἐνα «γεια σου, Μανώλη!» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ηὐχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλη, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε ;

Ὅλοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἦλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ Σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

« Οἱ Κρητῆς μου »

Ἰωάννης Δαμβέργης

104. Ο ΚΑΛΟΣ ΘΕΟΣ

“Όλα τ’ ἄνθη, πού προβάλλουν,
ὅταν ὁ καιρός των φθάσῃ,
ὅλα τὰ πουλιά, πού ψάλλουν
μέσ’ στὰ φυλλωμένα δάση,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλά βουνά, πού ζοῦνε
τ’ ἄγρια θεριά κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, πού βοσκοῦνε
τόσ’ ἀρνάκια χαϊδεμένα,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ’χει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴ φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τ’ ἀστέρια μέσ’ στὴν κτίσι
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι’ αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι ὁμορφιά καὶ γερωσύνη,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Γεώργιος Βιζυηνός

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὄρεινου Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περὶ βολὸν τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰ ψυχρὸν ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταυλισμὸν μας, παιδιὰ, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γύρω φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο. ☉

“Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταυλισμὸς καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποὶ, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνὰ, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἑσπερινόν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιὰ τῆς πόλεως παρετήρουν ἐκπληκτα τὸ ὠραῖον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτεινὰὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὀλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἴφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. "Όλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανῆς ἐντύπωση. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἠσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντας τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— "Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἔσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἐσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἰς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλόγεῖτε, πάτερ ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναόν μέσα ἤκούετο :

*Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...
Κύριε, ὁ Θεὸς μου...*

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμένοι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἠσπᾶσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθητο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ὁ φαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόνον ἐφθάναν τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν.

Αἴφνης οἱ ψάλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμόν. Ἰερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

*Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν με.
Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου
ἐν τῷ κεκραγένοι με...*

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινα

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμὸν!

*Κατευθυνθῆτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἐβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἤλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττη. Ὁ ἱερός αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤχμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εὔρον ἐδῶ καταφύγιον, ἰδίως κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἄς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὠδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς «ἐφίλευσεν».

Ἐἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν των. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη. D

Θ. Μακρόπουλος

106. ΑΙΝΟΣ

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

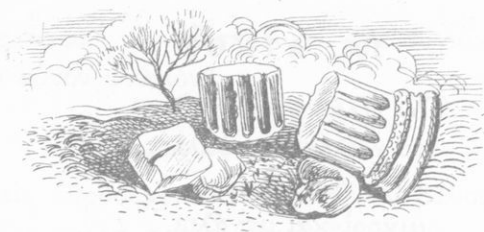
Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα,
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικὰ »

Ἄγγελος Βλάχος

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

— Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἔλαια ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεῖς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
μὲ αἵματα ἐβάφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνὰ
εἶναι τυράννων τάφοι ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεῖς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεῖς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

"Ἄγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

“Όλες τις χῶρες, νά σᾶς πῶ,
ὅλες τις χῶρες ἀγαπῶ,
πού ἄκουσα καὶ εἶδα.

Ἄλλὰ καμμιά τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκειά Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ’ ἐκείνη δὲν τ’ ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ’ ἀπαιτῆ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφές·
καὶ στῶν βουνῶν τις κορυφές
ὕψωνω τὴ σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιὰ τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν’ ἀνδρεῖα τὰ παιδιά
κι ἔχουνε σίδηρο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾷ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατά,
γιὰ τὴ γλυκειά Πατρίδα !

Γεώργιος Βιζυητός

109. Ο ΖΥΜΩΤΗΣ ΕΝΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΦΟΥΡΝΟΥ

1. Ἡ ἱστορία, πού θά σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικόν ἐπεισόδιον, πού ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. ◊

Ἐνας νέος Ἕλληνας ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζί μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, πού ἐχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφάνεροναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμὴν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὀδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

- Ξεῦρεις νὰ διαβάζης ;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἐρχεσαι μαζί μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;
- Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, πού ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθισαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλο πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, πού τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

Ὁ νέος ὀδοιπόρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνον, πού τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτος! Τί εἶχε συμβῆ;

3. Ὁ νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀπλοῖκός ὑπηρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φοράν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγγα; ἠρώτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξίν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φοράν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, πού γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλές φορές.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτὴν;

— Ναί, πάντοτε! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλάς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωικῆς του πατρίδος!

Κ. Ρωμαιοῦ (Διασκευὴ)

110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἑνὸς γέροντος. Ὁ γέρον αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὀλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρὸς. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸν μικρὸν κῆπόν του. Ἄλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρὸς του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρον οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστῆς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδροῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀχροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκεῖνου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαυραγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ.

Ὁ στρατηγός, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία-τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο ὅπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὀμήρου ! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορὰς ἐζήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Ὅταν ἐτελείωνον τὴν ὀμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνας νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν : Οἱ Τούρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ τὰ ὄπλα των, ἐζήχον τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξὺ των.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν ὅλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

Οἱ Τούρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρασαν τὸ πολῦτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἶμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

Ὁ γερο-Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« Ἀγροτικά ἐπιστολά »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ) Θ. Μ.)

111. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντῆς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὅποῖαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ὁ διευθυντῆς, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινε ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἔνδοξον, ἣ ὅποια ἐπὶ μακρὸν ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἀνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλύτεραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλέας. Ἀγαπᾶτέ τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δείξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὅποιοδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὕρῃ παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μέγαν χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὐρίσκονται τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώνησε τὸν Φιλώταν Ἐάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ὁ Ἐάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἔδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἐξ ὀνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητὴν σας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης. ○

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ με φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἦλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος. Ὅλοι ἐχειροκρότησαν.

— Ἡσυχία ! ἐφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαίνεται ὁμῶς καθαρὰ, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ὁ διδάσκαλος ὤρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἶπω. Διὰ νὰ συμβῆ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἓνα παιδὶ τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλάς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας, Κρῆτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἔθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλλῃ ὅπωςδῆποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὄλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει·
ἄλλοῦ πετᾷ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾷ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποῦ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νά σᾶς ποῦμε ! Δέν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νά γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι;

Καί νά μᾶς πάρουν στό στρατό
μέ τὸ μουστάκι μας στριφτό
καί νά μᾶς ποῦν : « Ἐλάτε!
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! ».

Ἄχ ! τώρα εἴμαστε παιδιά,
μέ μιὰν ἐλπίδα στήν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σάν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σάν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροὶ
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι' ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοί
ὅ,τι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιά σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστής Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εις τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει εἰς αὐτήν.

Ὅλιγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἵππικοῦ ἐβάδιζε μὲ

βῆμα ἀργὸν εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Ἦτο ὠραία πρωία τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιωματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικὰς προφυλακὰς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὁ ὁποῖος περιστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμη μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἓν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοί, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππεῖς, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκουφὸν του. Ἦτο εὐμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδῆλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατὶ δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμείνα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρας νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἄλλ' ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρέπει ν' ἀναβῆ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη.

Ἄκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσειέτο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικὸς, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον :

— Ἐχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;

— Ἐγώ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά !

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῆς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγώ ; Σὲ μισὸ λεπτὸ εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῆς τί θὰ ἰδῆς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; Ἄν φαίνονται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βούλγαροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὄπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ !

— Τί ζητᾷς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;

— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

Ἐπειτα προσέθεσεν :

Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! Ἄλλὰ γιὰ τοὺς δικoὺς μας ! . . . Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλά ! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμὴ νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε όμως! . . . ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός, ὡς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

Ἐὶς τὸν μικρὸν ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανὰ τοῦ μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ὡς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχή πρὸς τὰ ἐμπρὸς! ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἄλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὡς χρυσοῦ. Ὁ ἀξιωματικός μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἰδῆ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

Ἐὶς τὸν μικρὸν ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὡσάν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε :

— Δυὸ καβαλλαραίους στὸ δρόμο, πού ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ' ἐδῶ;

— Ἀρκετά, ὡς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Ὁχι, ἐσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός μετὰ μικρὰν σιωπὴν. Κοίταξε δεξιά!

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιά. Ἐπειτα εἶπε :

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα, εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπᾷ, σὰν νὰ εἶναι λόγγες.

—'Ανθρώπους βλέπεις ;

—'Όχι. Θα είναι κρυμμένοι εἰς τὰ στάχυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὄξυ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα. . . σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμὴ. . . Ἐκεῖ κάτω δεξιὰ, βλέπω. . .

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερα ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικὸς δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρον μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά ;

— Ἀριστερά, ναι· ἀλλὰ κατέβα.

— Ἀριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῶ ἔσκυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πὼς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία. . .

Τρίτος σφυριγμὸς ἠκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῖμα ! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεύμονα.

— Ἀπέθανεν ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Ὅχι ζῆ, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.

— Ἄ, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου !

Ἄλλ' ἐνῶ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδύλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρη ἔμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

Ὁ ἀξιωματικός χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μὲ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί ! ἐπανελάβε θλιβερά ὁ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί !

Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρὸν. Τὸ κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

Ὁ λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκουῶνον, τὸ ραβδί, τὸ ὅποῖον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

Ἐμειναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικός ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

— Ἐπὶ τῶν ἵππων !

Ἴππευσαν, καὶ τὸ τμήμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμάς. . .

Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὀλόκληρος ἢ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶτὸ τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἰππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμα του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

Ἡ εἶδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῆ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνά ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὀλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζῶνοι, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρετίζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

Ἕνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στῆθός του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνά πόδια, εἰς τὸ αἱματωμένον στῆθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλήν. Καὶ αὐτὸ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὡς νὰ ἤσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν του Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Διοσκουῆ)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
πού με βία μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
 πικραμένη, ἐντροπαλή,
 κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
 ἔλα πάλι, νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργειε νᾶλθη ἐκείνη ἡ μέρα,
 καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
 γιατί τᾶσκιαζε ἡ φοβέρα,
 καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

« Ἄπαντα »

Διονύσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελάν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Στούς ἐλαιώνας καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἑλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
10. Τί θὰ εἶπη σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἐνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἥρωικὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἐνα ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
20. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῆφο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεῦκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

	Σελίς
27. Στά κρύα καί στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καί ἐπί γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
30. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικές με τή θρησκευτική ζωή (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
32. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἄννινου	83
34. Τό ρίξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τό εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου	100
39. Ἔργασία (ποίημα), Γ. Μαρκοῤᾰ	101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες στήν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	105
42. Ἡ προγονική ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στή θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου	119
--	-----

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἄετός, κορώνη καί βοσκός, κατὰ τόν Αἴσωπον	120
46. Ὁ λύχνος, κατὰ τόν Αἴσωπον	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
48. Ἄετός καί ἀλώπηξ, κατὰ τόν Αἴσωπον	123
49. Δύο ἔχθροί κατὰ τόν Αἴσωπον	125
50. Ἐλαφος καί ἄμπελος	125
51. Δειλὸς κυνηγὸς καί ξυλοκόπος	126
52. Ἡ ἀπερισκεψία καί ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἱστορία καί κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναίο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου Ἄγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο «καλῶς ὄρισες» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθηναί, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηναὶ στήν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	179
78. Ἡ Κρατησικλεία, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὕμνος τῶν Προγόνων (ποίημα), Γ. Δροσίνη	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἥλιου (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
84. Τò καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμά	195
85. Ό θερισμός, Α. Μωραϊτίδη.	196
86. Στ' άλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη.	198
87. Τò καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ.	199
88. 'Η κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
89. Τò δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
90. 'Η πρωία (ποίημα), Η. Τανταλίδη	204
91. Δροσιές (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	206
93. Φιλστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδη.	208
94. 'Η κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα.	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. 'Ο κορυδαλλός (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. 'Η ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Α. Ραγκαβῆ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. 'Ο κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101. 'Τò καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου.	232
102. 'Η καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην.	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τò εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
104. 'Ο καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. 'Εσπερινός, Θ. Μακροπούλου.	242
106. Αἶνος (ποίημα), Α. Βλάχου.	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. 'Η γῆ ἢ 'Ελληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου.	246
108. Γιά τῆ γλυκειά πατρίδα, (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. 'Ο ζυμωτῆς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγῆσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250
111. 'Ο μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα), Κ. Παλαμά	254
113. 'Ο μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
114. Ὕμνος εἰς τὴν 'Ελευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στους έλαιώνες και στα νυκτέρια του χωριού	13
2. 'Η έλιά (ποίημα), Κ. Παλαμά	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα.	21
4. Το γενναίο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα.	24
5. 'Ο νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνού	27
6. 'Η Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
7. Το παράπονο του εύζωνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. 'Ο ήρωικός ήμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Της δάφνης τα κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι και σκουλήκι, κατά "Εβαλντ	50
11. 'Η βελανιδιά διηγείται την Ιστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. 'Ο πεύκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμώνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
14. Το χιόνι	70
15. Στα κρύα και στα χιόνια, Γ. Α. Μέγα.	72
16. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75
17. Το εύλογημένο καράβι, (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. 'Η δικαιοσύνη της θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. "Ενας μικρός βιοπαλαιστής, κατά το Γαλλικόν	95
20. 'Ελεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου.	100
21. 'Εργασία (ποίημα), Γ. Μαρκορά	101
22. Οί Σπαρτιάτισσες την ώρα του κινδύνου, κατά Χ. Παπαμαρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη.	105
24. Στη θάλασσα της Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου.	113
25. 'Αετός, κορώνη και βοσκός, κατά τον Αϊσωπον	120
26. 'Ο λύχνος, κατά τον Αϊσωπον	121
27. 'Ο φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
28. 'Αετός και άλώπηξ, κατά τον Αϊσωπον	123
29. Δύο έχθροί, κατά τον Αϊσωπον	125
30. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη.	129
31. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη.	133
32. Το ναυτόπουλο, Α. Κουρτίδη.	138
33. Το μόνο « καλώς ώρισες » (ποίημα), Ι. Πολέμη	142
34. Πώς έλαβον το όνομά των αί 'Αθηναί, κατά Α. Κουρτίδη.	143
35. 'Η 'Αθηνά στην 'Αθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμά	146
36. Το μελίσι, κατά Α. Κουρτίδη.	184
37. Το τραγούδι του ήλιου (ποίημα), Χ. Παπαντωνίου	186
38. Πώς γίνεται ή μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

	Σελίς
39. Τὸ χωριὸν (ποίημα), Ι. Πολέμη.	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμὸς, Α. Μωραϊτίδη.	196
42. Στ' ἄλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
43. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
44. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανὸς, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη.	236
47. Ἡ γῆ ἢ Ἑλληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου.	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικὲς μετ' ἑθνησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἄγιος Βασίλειος (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος.	126
9. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων.	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου.	134
12. Γενναῖο παλληκᾶρι (ποίημα), Τέλλου Ἄγρα	137
13. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Ἑθνησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου.	232
16. Γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Ξ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἄμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τί θὰ εἴπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου.	39
5. Τὸ ρίζιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα), Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ.	152

	Σελίς
8. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	158
10. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελαῦν	161
11. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	163
12. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
13. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελαῦν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	169
16. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμαῦρκον	171
17. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελαῦν	175
19. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμαῦρκον	179
21. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	189
23. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	200
24. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
2. Ἐνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῆο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρῶια (ποίημα), Ἡ. Τανταλίδη	204
11. Δροσιές (ποίημα), Σουλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ἰ. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, Ἀ. Κουρτίδη	208
14. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Ἀ. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα), Ἀ. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

024000020151

ΕΚΔΟΣΙΣ Θ', 1970 (IV) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 160.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1966/18 - 3 - 70

Έκτύπωσις : ΚΟΥΣΕΝΤΟΣ - ΠΡΙΦΤΗΣ - ΔΑΒΕΡΩΝΑΣ - Βιβλιοδ. : ΑΘ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

40π

